

Dokumentin sisältö

TIIVISTELMÄ

JOHDANTO

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021–2025

- 1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi
- 2 Hyvinvointisuunnitelman 2021–2025 painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi
- 3 Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö
- 4 Keskeiset opit edelliseltä valtuustokaudelta

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2025–2029

- 5 Strategian painopisteet ja linjaukset
- 6 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat
- 7 Hyvinvointisuunnitelma

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

- 8 Suunnitelman laatijat
- 9 Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä

TIIVISTELMÄ

Kangasniemen kunnan hyvinvointikertomus ja -suunnitelma kokoaa yhteen eri ikäryhmille ja erityisryhmille suunnatut hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet, toimenpiteet ja seurannan. Toimenpiteet on jaoteltu ikäryhmittäin, mikä mahdollistaa kohdennetun ja vaikuttavan tuen eri elämänvaiheissa lapsuudesta ikääntymiseen. Erityisryhmien tarpeet huomioidaan poikkileikkaavasti kaikissa ikäryhmissä.

Yhteisöllisyyden ja harrastustoiminnan vahvistaminen on keskeinen keino hyvinvoinnin tukemisessa, erityisesti lasten ja nuorten osalta. Matalan kynnyksen harrastukset, luontoliikunta ja turvallinen vapaa-ajan toiminta tukevat myös aikuisväestön ja ikääntyneiden hyvinvointia sekä ehkäisevät yksinäisyyttä ja syrjäytymistä. Päihteiden käyttöä ennalta ehkäisevät toimenpiteet sekä päihteiden riskikäytön varhainen tunnistaminen ovat keskeisiä hyvinvointia ja arjen turvallisuutta vahvistavia toimenpiteitä.

Arjen turvallisuustyöllä tarkoitetaan tapaturmien, onnettomuuksien ja rikosten ennalta estämistä. Turvallisen arjen tukeminen huomioi eri ikäryhmien ja erityisryhmien vaihtelevat tarpeet. Tavoitteena on ehkäistä vaaratilanteita ja lisätä fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia kohdentamalla toimenpiteet tarkoituksenmukaisesti. Turvallisuussuunnittelulla edistetään ja varmistetaan turvallisuuteen liittyvien tehtävien järjestäminen ja niistä tiedottaminen.

Osallisuuden vahvistaminen lisää kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia ja tukee yhteisön hyvinvointia. Lasten ja nuorten mielipiteet huomioidaan päätöksenteossa. Aikuisille järjestetään koulutuksia, yhteisiä tilaisuuksia ja ikääntyneiden osallistumista päätöksentekoon sekä vapaaehtoistoimintaan tuetaan.

Toimenpiteiden toteutumista seurataan monipuolisilla määrällisillä ja laadullisilla mittareilla, kuten kävijämäärillä, koulutuksien toteuttamisien määrillä ja niihin osallistuneiden määrillä. Selkeästi määritellyt vastuutahot ja eri toimijoiden välinen yhteistyö varmistavat tavoitteiden toteutumisen ja hyvinvointityön jatkuvan kehittämisen.

Toimenpiteiden vaikuttavuutta mitataan kouluterveyskyselyjen, nuorten ääni -kyselyn sekä nuorten aikuisten -kyselyllä.

JOHDANTO

Kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin.

Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnassa on valmisteltava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma edellä mainituista asioista. Kunnan on toimitettava hyvinvointikertomus ja -suunnitelma hyvinvointialueelle ja julkaistava se julkisessa tietoverkossa.

Kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. (Laki terveyden- ja sosiaalihuollon järjestämisestä 312/2021 6§)

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu kuuluu Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisalle. Kunnan lakisääteisiä tehtäviä ovat hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä ehkäisevä päihdetyö kuntatasolla. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021.) Kunnan kuuluu tehdä myös yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa.

Kunnanhallitus (22.9.2025, §211) on nimennyt hyvinvointiryhmän. Ryhmä vastaa sähköisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laatimisesta, terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen suunnittelusta sekä tekee kehittämissesityksiä eri toimialoille ja yksiköihin kuntalaisten, vapaa-ajan asukkaiden sekä kunnan työntekijöiden hyvinvoinnin lisäämiseksi. Hyvinvointiryhmä voi tarvittaessa perustaa alaryhmiä. Hyvinvointiryhmä on aktiivisessa yhteistyössä lakisääteisten monialaisten työryhmien kanssa: ehkäisevän päihdetyöryhmä, nuorisotoimen yhteistyöryhmä, nuorisovaltuusto, vanhus- ja vammaisneuvosto, opiskeluhoollon ohjausryhmä ja oppilaitosten opiskeluhoolloryhmät.

Tämä asiakirja on Kangasniemen kunnan hyvinvointikertomus- ja suunnitelma valtuustokaudelle 2026–2029. Suunnitelma sisältää myös lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointisuunnitelman, ehkäisevän päihdetyön suunnitelman sekä suunnitelman iläntyneen väestön tukemiseksi.

Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelun pohjana on laaja-alainen tilastotieto. Sen lisäksi valmisteluvaiheessa on kuultu eri väestöryhmiä ja asiantuntijoita, jotta toiminnan tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit ovat mahdollisimman konkreettisia.

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021–2025

Valtuustokaudella 2021–2025 Kangasniemen kunnan väestön hyvinvoinnin kehitykseen ovat vaikuttaneet sekä valtakunnalliset että paikalliset tekijät. Koronapandemian jälkivaikutukset, taloudellinen epävarmuus ja väestörakenteen muutos ovat asettaneet haasteita kaikissa ikäryhmissä. Myönteistä kehitystä on havaittavissa erityisesti lasten ja nuorten koetussa hyvinvoinnissa, koulukiusaamisen vähenemisessä sekä liikunta-aktiivisuuden lisääntymisessä osassa ikäryhmiä. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot ovat vähentyneet, mikä viittaa turvallisuuden ja ennaltaehkäisevien toimien vaikuttavuuteen.

Yksinäisyyden tunne on lisääntynyt alakouluikäisillä ja yläkouluikäisten liikkuminen sekä tyytyväisyys omaan elämään ovat heikentyneet. Lastensuojeluilmoitusten määrän kasvu ja nuorisotyöttömyyden lisääntyminen osoittavat lisääntyntä tuen tarvetta. Nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvoinnin arviointia vaikeuttavat puutteet tietopohjassa, erityisesti ammatillisessa koulutuksessa olevien osalta.

Työikäisen väestön osalta taloudellinen tilanne on monilta osin vakiintunut, mutta mielenterveyteen ja päihteiden käyttöön liittyvät ongelmat ovat lisääntyneet ja heijastuvat työ- ja toimintakykyyn. Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden määrä on hieman lisääntynyt. Kaatumiset (lonkkamurtumat) ovat hieman lisääntyneet. Näillä tapaturmilla on elämänlaatua merkittävästi heikentävä vaikutus.

Kokonaisuutena hyvinvoinnin kehitys on ollut osin myönteistä. Väestön ikääntyminen, väkiluvun lasku ja mielenterveyteen liittyvät haasteet edellyttävät jatkossa kohdennettuja, ennaltaehkäiseviä ja eri ikäryhmät sekä erityisryhmät huomioivia hyvinvoinnin edistämisen toimia.

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Hyvinvointikertomuksessa väestön hyvinvointiin liittyviä tietoja tarkastellaan elinvoimaisuutta kuvaavien indikaattorien, kunnan hyvinvointityötä kuvaavien indikaattoreiden sekä ikäryhmien osalta saatavien tilastotietojen avulla. Haasteena ikäryhmäkohtaisessa tiedossa on se, että jos otanta on pieni, niin tietoja ei julkaista lainkaan. Tämä haaste on kaikissa pienissä kunnissa.

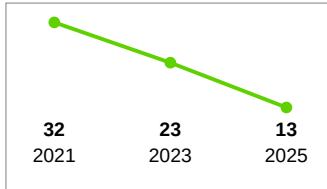
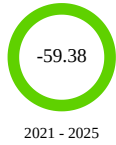
Tilastotiedon rinnalla on käytetty paikallisia kyselyjä sekä asiantuntijatietoa, joka korvaa joiltakin osin valtakunnallisen tilastotiedon puuttumisen.

TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA

Talous

HYTE-kerroin

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

13 Kangasniemi

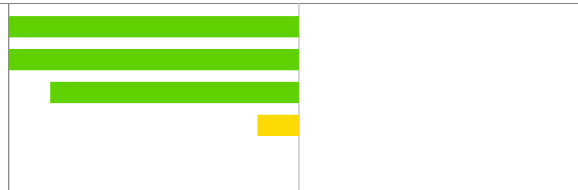
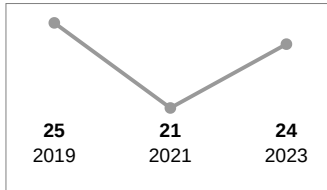
18 Juva

23 Ähtäri

24 Mäntyharju

25 Pyhtää

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista (-2023)

17 Pyhtää

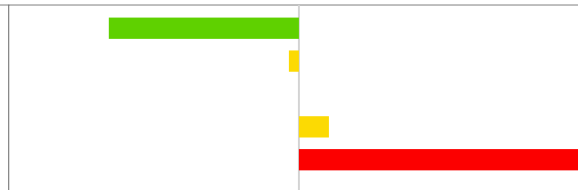
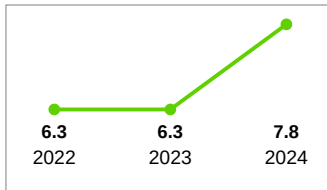
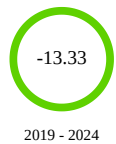
17 Mäntyharju

18 Ähtäri

23 Juva

24 Kangasniemi

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

5.9 Juva

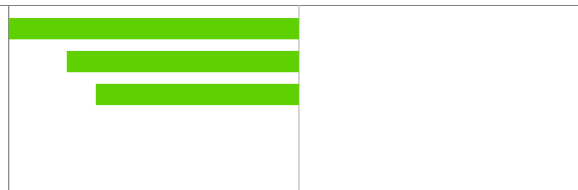
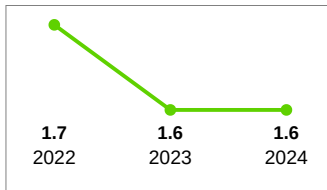
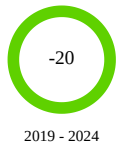
7.7 Ähtäri

7.8 Kangasniemi

8.1 Pyhtää

10.7 Mäntyharju

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

0.6 Pyhtää

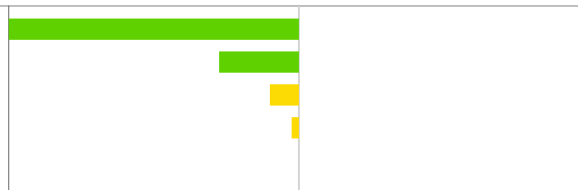
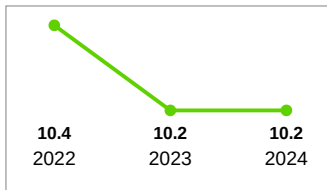
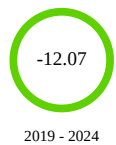
0.8 Juva

0.9 Ähtäri

1.6 Kangasniemi

1.6 Mäntyharju

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

6.2 Pyhtää

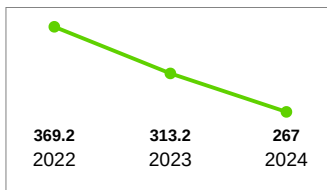
9.1 Juva

9.8 Mäntyharju

10.1 Ähtäri

10.2 Kangasniemi

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

251 Mäntyharju

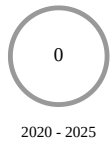
267 Kangasniemi

290.4 Pyhtää

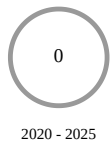
326.1 Juva

391.8 Ähtäri

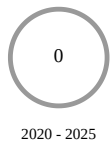
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista

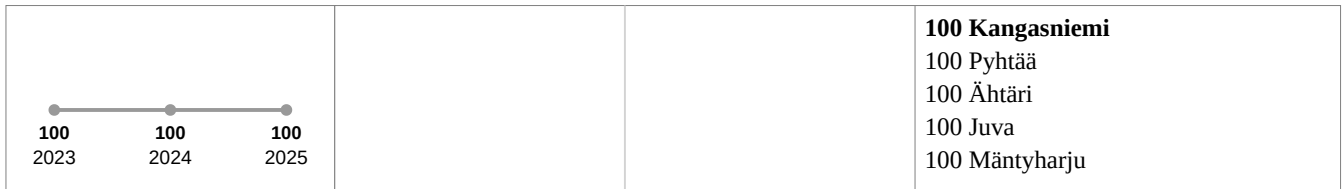
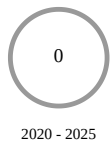
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista

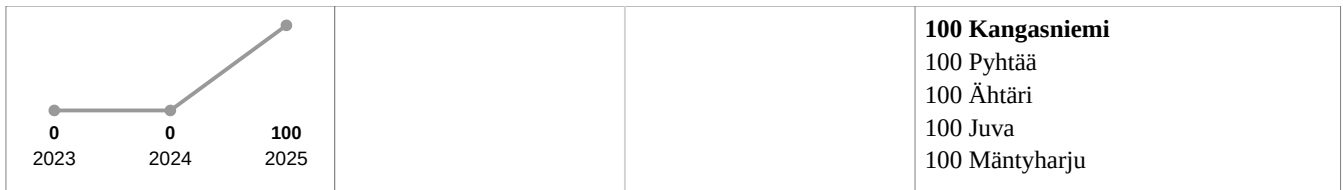
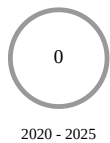
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

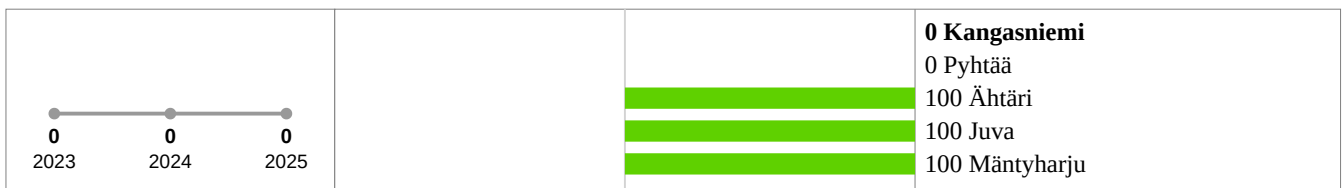
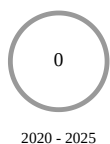
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä

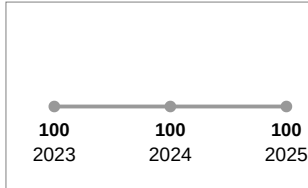
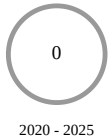
Kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja

Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa

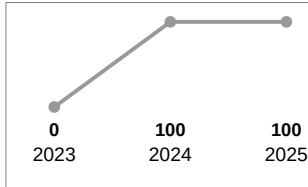
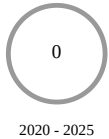

Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen

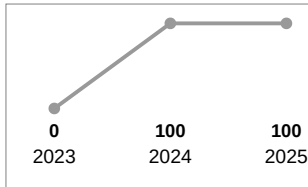
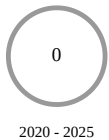
0 Juva
0 Mäntyharju
100 Kangasniemi
100 Pyhtää
100 Ähtäri

Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille

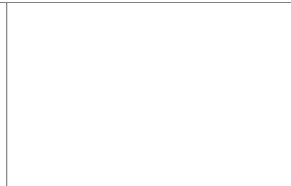
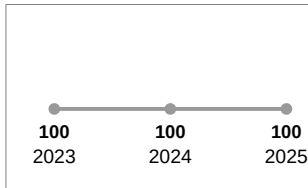
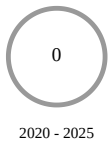
0 Pyhtää
100 Kangasniemi
100 Ähtäri
100 Juva
100 Mäntyharju

Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin

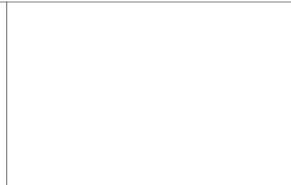
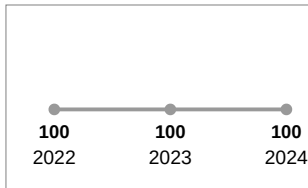
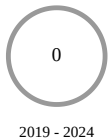
0 Mäntyharju
100 Kangasniemi
100 Pyhtää
100 Ähtäri
100 Juva

Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä

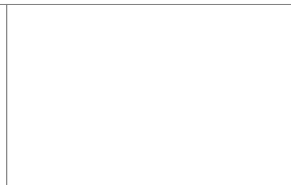
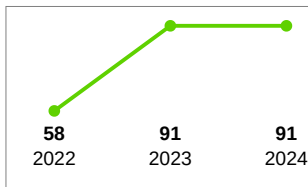
100 Kangasniemi
100 Pyhtää
100 Ähtäri
100 Juva
100 Mäntyharju

Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus

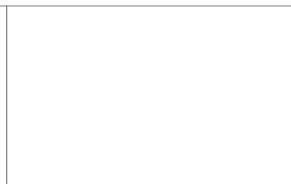
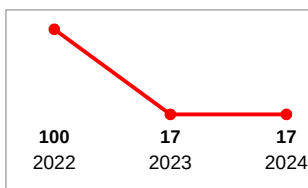
100 Kangasniemi
100 Pyhtää
100 Ähtäri
100 Juva
100 Mäntyharju

Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa

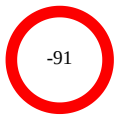
91 Kangasniemi
96 Pyhtää
100 Ähtäri
100 Juva
100 Mäntyharju

Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit

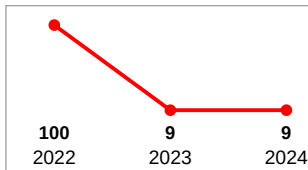

17 Kangasniemi
58 Ähtäri
84 Juva
89 Pyhtää
100 Mäntyharju

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä

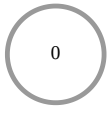

2019 - 2024

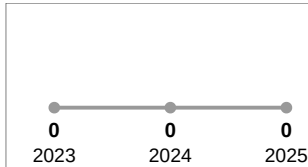

0 Pyhtää
0 Ähtäri
0 Juva
0 Mäntyharju
9 Kangasniemi

Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä

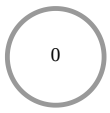

2020 - 2025

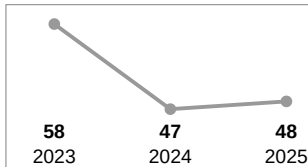

0 Kangasniemi
0 Pyhtää
0 Ähtäri
0 Juva
100 Mäntyharju

Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

2020 - 2025

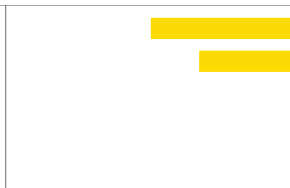
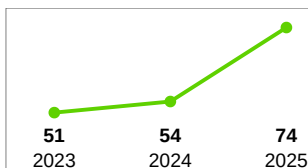

41 Juva
42 Ähtäri
48 Kangasniemi
48 Mäntyharju
51 Pyhtää

Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

2020 - 2025

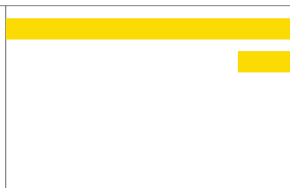
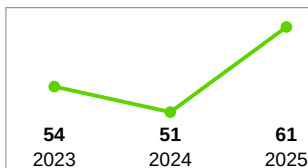

71 Ähtäri
72 Pyhtää
74 Kangasniemi
79 Juva
80 Mäntyharju

HYTE-kerroin, 0 - 100

2020 - 2025

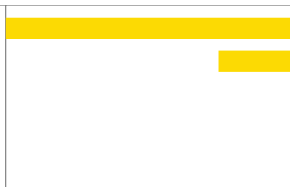
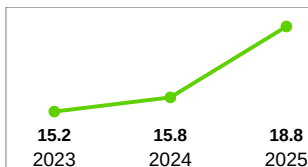

56 Ähtäri
60 Juva
61 Kangasniemi
62 Pyhtää
64 Mäntyharju

HYTE-kerroin euroa / asukas

2020 - 2025

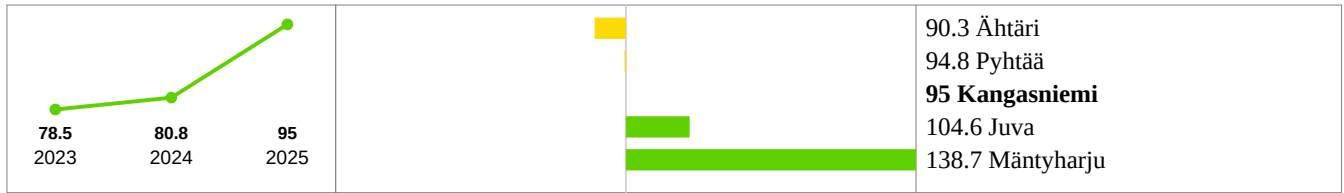

17.3 Ähtäri
18.4 Juva
18.8 Kangasniemi
19 Pyhtää
19.7 Mäntyharju

HYTE-kerroin, 1 000 euroa

2020 - 2025

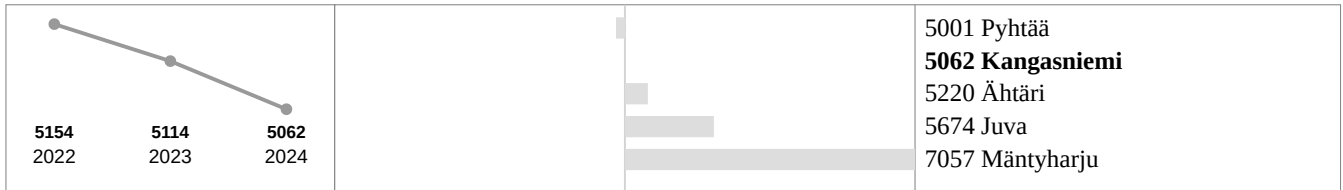
Elinvoima

Väestö

Väestö 31.12.

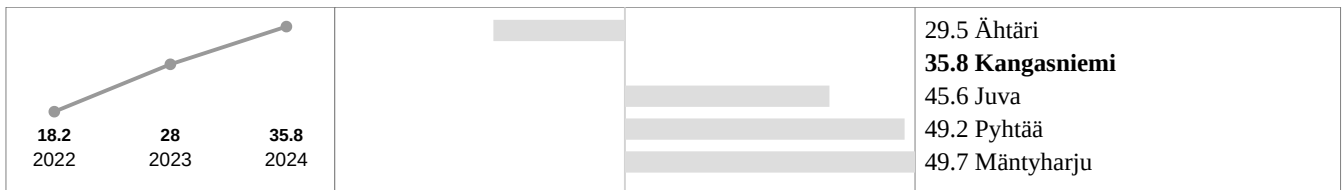
2019 - 2024

Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

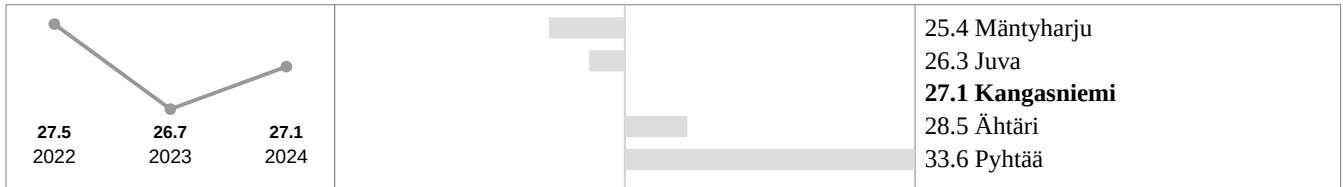
2019 - 2024

Lapsiperheet, % perheistä

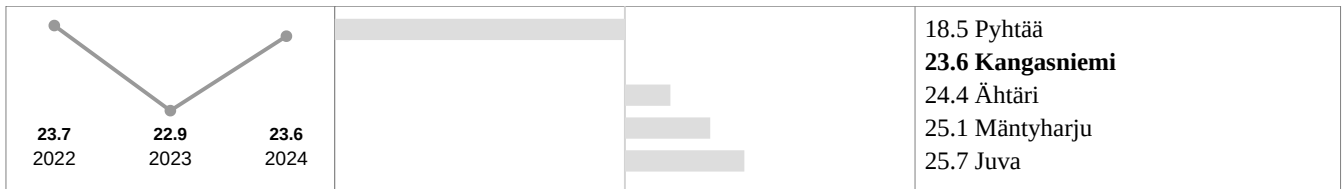
2019 - 2024

Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

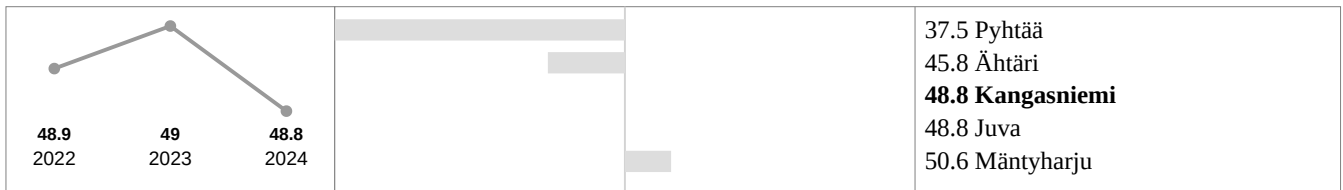
2019 - 2024

Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

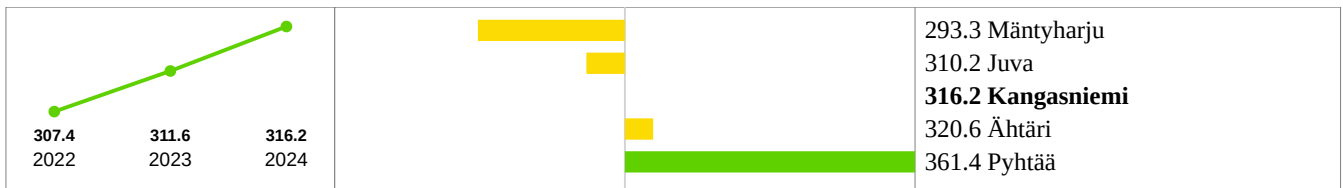
2019 - 2024

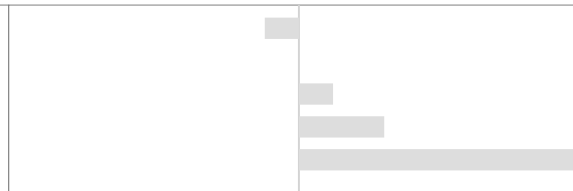
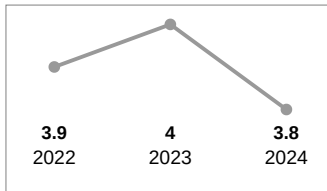
Koulutustasomittain

2019 - 2024

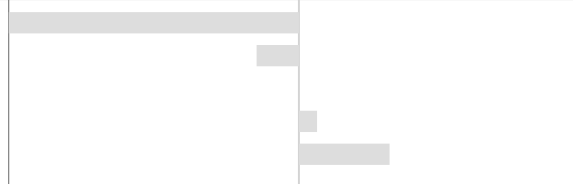
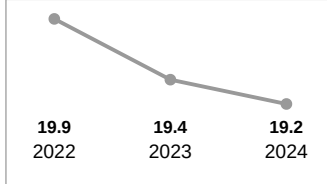

0 - 6-vuotiaat, % väestöstä

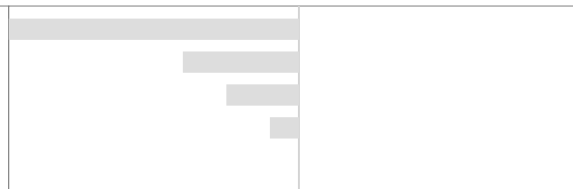
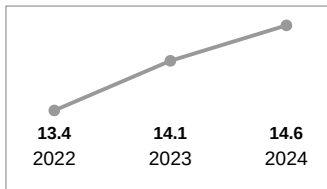
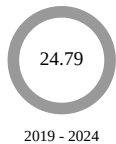
3.6 Mäntyharju
3.8 Kangasniemi
 4 Juva
 4.3 Ähtäri
 5.5 Pyhtää

65 - 74-vuotiaat, % väestöstä

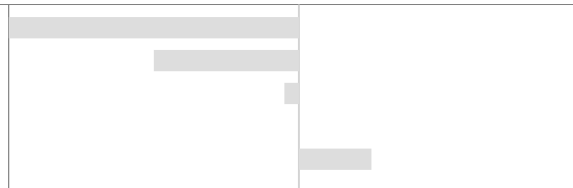
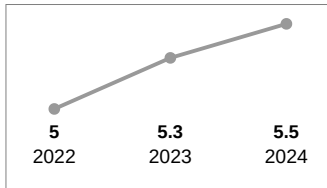
14.4 Pyhtää
 18.5 Ähtäri
19.2 Kangasniemi
 19.5 Juva
 20.7 Mäntyharju

75 - 84-vuotiaat, % väestöstä

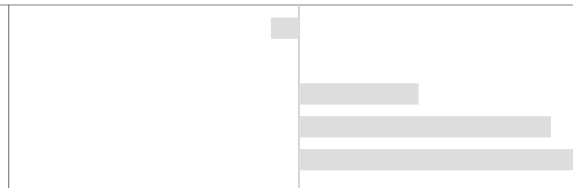
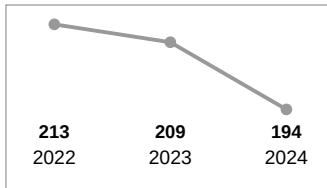
10.6 Pyhtää
 13 Ähtäri
 13.6 Juva
 14.2 Mäntyharju
14.6 Kangasniemi

85 vuotta täyttäneet, % väestöstä

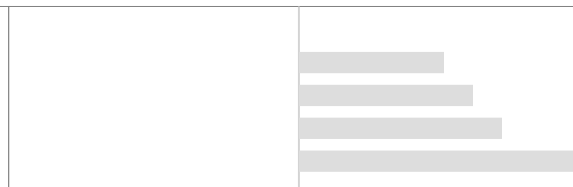
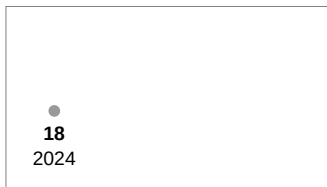
3.5 Pyhtää
 4.5 Ähtäri
 5.4 Mäntyharju
5.5 Kangasniemi
 6 Juva

Lähtömuuttajat, lkm

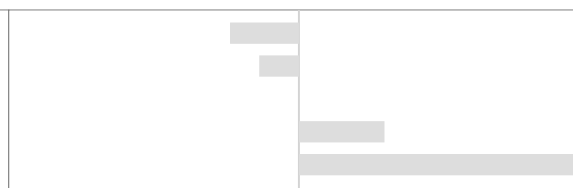
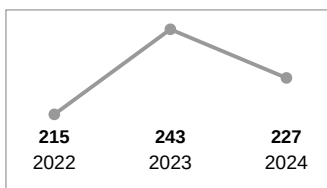
183 Juva
194 Kangasniemi
 241 Ähtäri
 293 Pyhtää
 308 Mäntyharju

Syntyneet, ennuste 2045 (laskettu 2024)

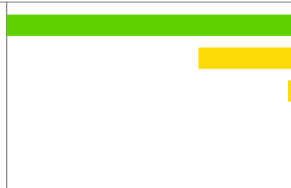
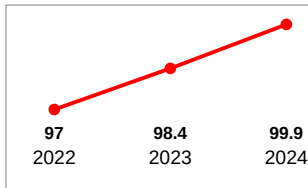
18 Kangasniemi
 23 Juva
 24 Ähtäri
 25 Mäntyharju
 28 Pyhtää

Tulomuuttajat, lkm

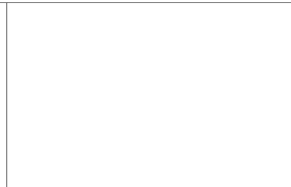
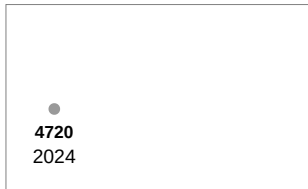
194 Juva
 208 Ähtäri
227 Kangasniemi
 268 Pyhtää
 366 Mäntyharju

Huoltosuhde, demografinen

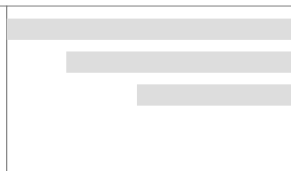
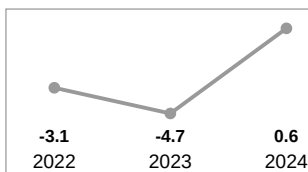
76.9 Pyhtää
92.1 Ähtäri
99.2 Juva
99.9 Kangasniemi
101.9 Mäntyharju

Väestöennuste 2030 (laskettu 2024)

4720 Kangasniemi
4830 Ähtäri
4956 Pyhtää
5179 Juva
6503 Mäntyharju

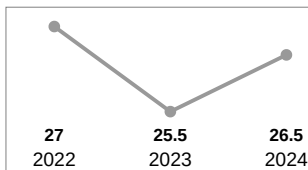
Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

-7.2 Ähtäri
-5.6 Pyhtää
-3.7 Juva
0.6 Kangasniemi
1.7 Mäntyharju

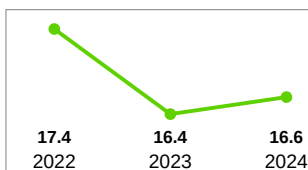
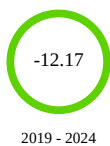
Elinvoima

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

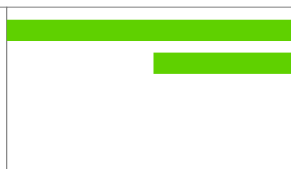
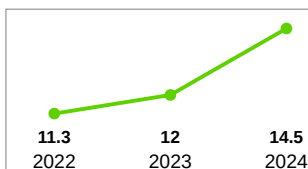
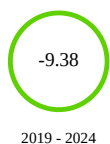
25.2 Juva
25.4 Ähtäri
25.7 Pyhtää
26.5 Kangasniemi
26.8 Mäntyharju

Kunnan yleinen pienituloisuusaste

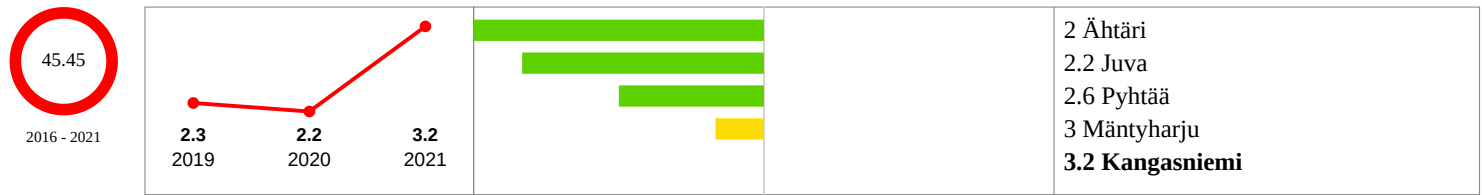
8.2 Pyhtää
15.1 Juva
15.8 Ähtäri
16.6 Kangasniemi
17.2 Mäntyharju

Lasten pienituloisuusaste

5.8 Pyhtää
10.2 Juva
14.5 Kangasniemi
14.8 Mäntyharju
17.7 Ähtäri

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

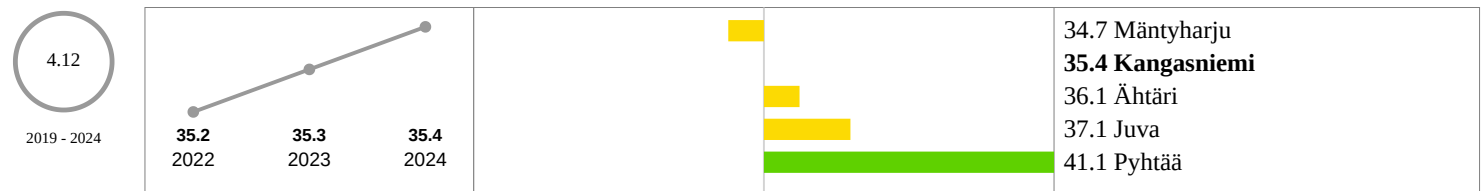
Työttömät, % työvoimasta

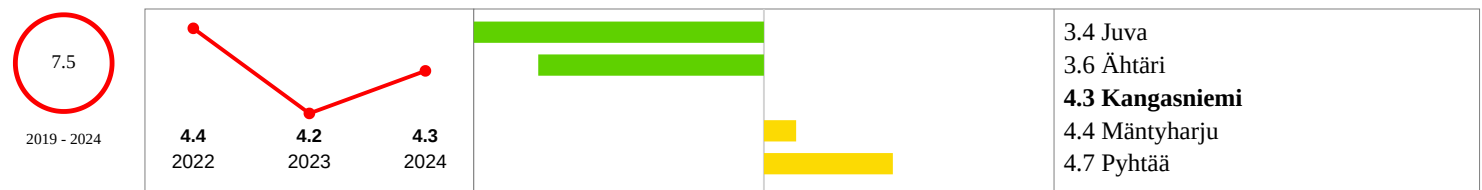
Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

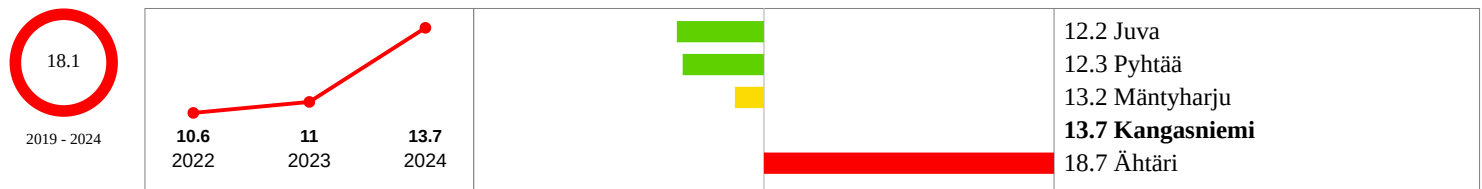
Työlliset, % väestöstä

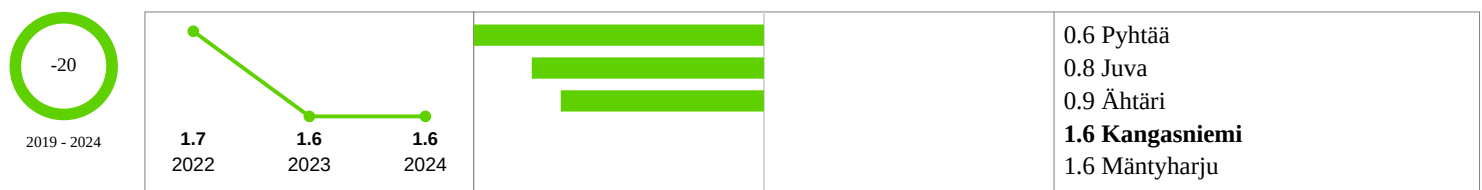
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

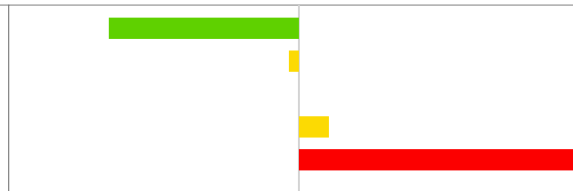
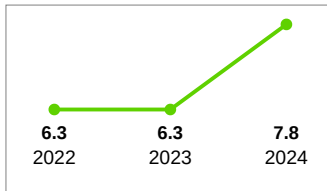
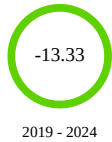
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaista työvoimasta

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

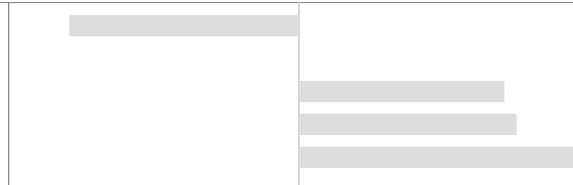
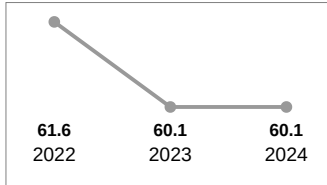

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

5.9 Juva
7.7 Ähtäri
7.8 Kangasniemi
8.1 Pyhtää
10.7 Mäntyharju

Keskimääräinen eläkkeelle siirtymisikä

58.2 Ähtäri
60.1 Kangasniemi
61.8 Juva
61.9 Mäntyharju
62.5 Pyhtää

TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA - Yhteenveto

Nuorten kokema hyvinvointi on noussut vuodesta 2021. Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden lukumäärä ei ole päivittynyt vuoden 2023 jälkeen. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden ja työkyvyttömyyseläkettä saavien määrä on säilynyt ennallaan. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot ovat selvästi vähentyneet. Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuus tulee lisätä hyvinvoinnin vuosiraportointiin

Kokonaisuutena taloutta ja elinvoimaa kuvaavat indikaattorit kuvaavat ennen kaikkea väestökehityksen ja yleisen taloustilanteen aiheuttamia muutoksia. Huoltosuhde laskee ikäihmisen väestösuuden kasvaessa, mutta vastaavasti lasten määrä ei siihen juuri vaikuta. Yksin asuvien henkilöiden määrä on hieman laskenut, lapsiperheiden osuus perhekunnista sekä yhden huoltajan perheiden osuudet ovat lievässä nousussa. Koulutustaso on selvässä nousussa. Kunnan pienituloisten määrä on laskussa ja toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden osuus näyttää vakiintuneen. Työttömyys on jokseenkin vakiintuneella tasolla, mutta nuorisotyöttömyyydessä on havattavissa nousua.

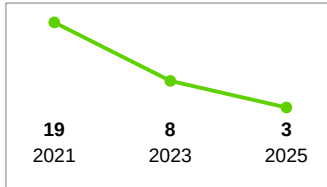
Kunnan väkiluku on kokonaisuudessaan laskusuunnassa. Tulomuuttajien osuus on hieman suurempi kuin lähtömuuttajien. Työttömyys on hieman lisääntynyt,

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

Hyvinvointi

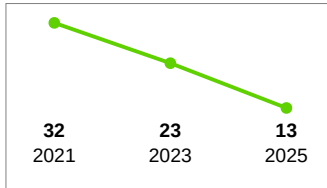
Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

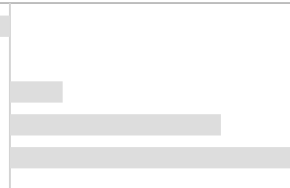
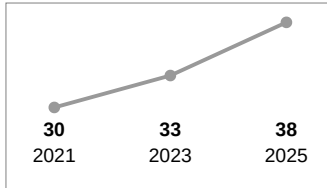
3 Kangasniemi
6 Mäntyharju
10 Pyhtää
11 Ähtäri
11 Juva

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

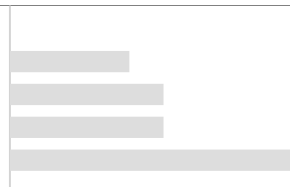
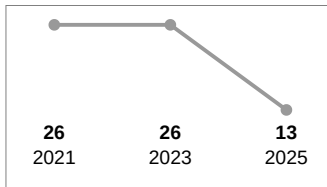
13 Kangasniemi
18 Juva
23 Ähtäri
24 Mäntyharju
25 Pyhtää

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

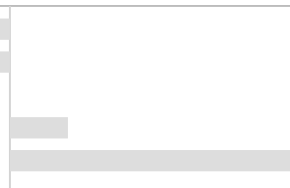
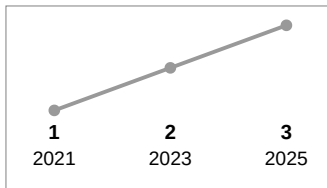
36 Ähtäri
38 Kangasniemi
40 Mäntyharju
46 Pyhtää
49 Juva

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

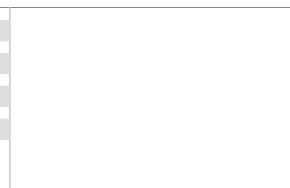
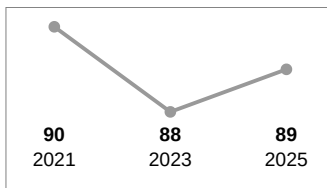
13 Kangasniemi
20 Mäntyharju
22 Pyhtää
22 Juva
30 Ähtäri

Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

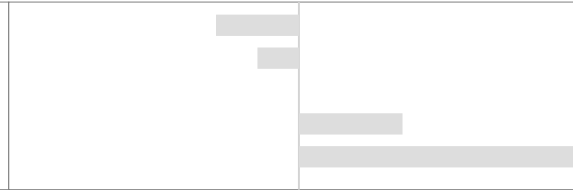
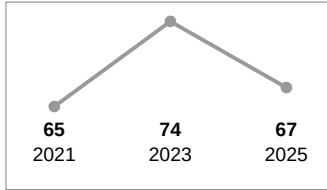
0 Juva
2 Pyhtää
3 Kangasniemi
4 Mäntyharju
8 Ähtäri

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

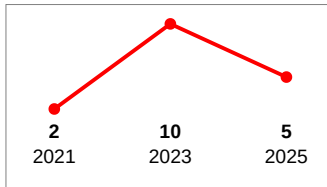
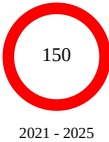
85 Mäntyharju
86 Ähtäri
87 Juva
88 Pyhtää
89 Kangasniemi

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

63 Pyhtää
65 Mäntyharju
67 Kangasniemi
72 Ähtäri
81 Juva

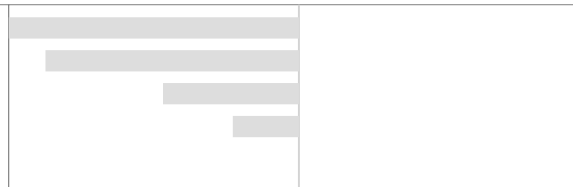
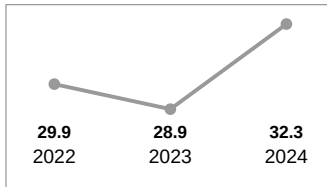
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

3 Juva
5 Kangasniemi
7 Pyhtää
7 Mäntyharju
12 Ähtäri

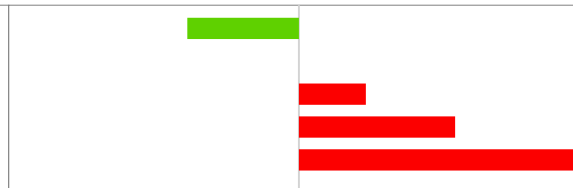
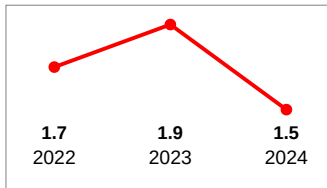
Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

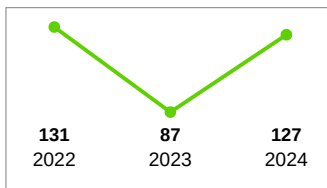
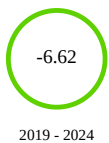
24.4 Pyhtää
25.4 Juva
28.6 Ähtäri
30.5 Mäntyharju
32.3 Kangasniemi

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

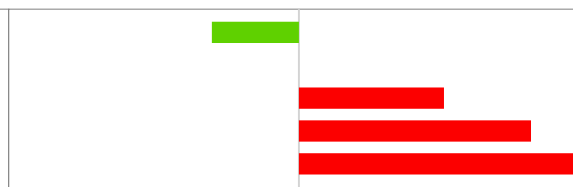
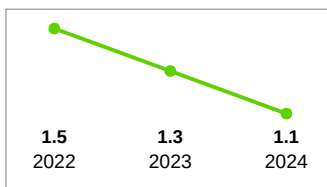
1 Ähtäri
1.5 Kangasniemi
1.8 Pyhtää
2.2 Juva
2.8 Mäntyharju

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL)

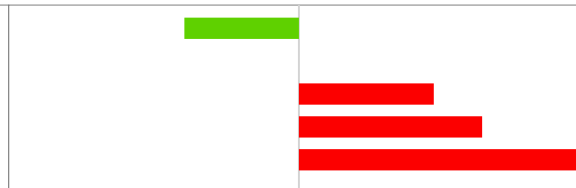
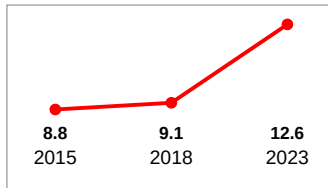
127 Kangasniemi
144 Ähtäri
176 Pyhtää
194 Juva
314 Mäntyharju

Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleet 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

0.8 Ähtäri
1.1 Kangasniemi
1.6 Pyhtää
1.9 Mäntyharju
2.1 Juva

Rikoksista syyllisiksi epäilty 0 - 14-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

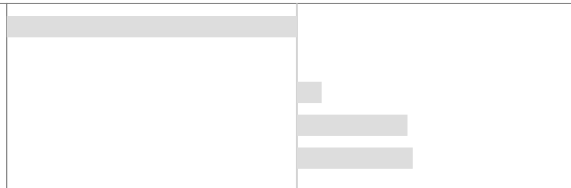
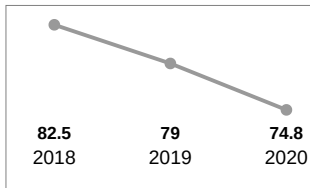
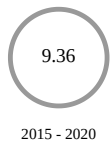

8.1 Ähtäri
12.6 Kangasniemi
17.9 Mäntyharju
19.8 Juva
24 Pyhtää

Palvelut

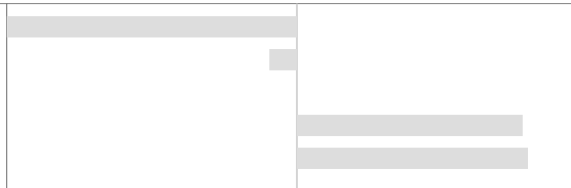
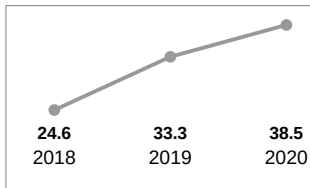
Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut (-2020)

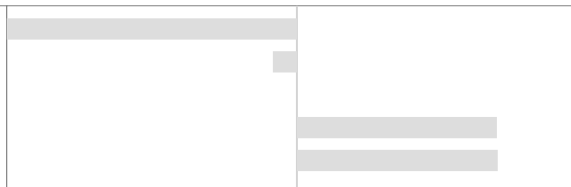
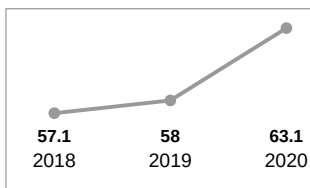
42 Pyhtää
74.8 Kangasniemi
77.6 Mäntyharju
87.3 Juva
87.9 Ähtäri

Kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 1 - 2-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut (-2020)

16.4 Pyhtää
36.4 Mäntyharju
38.5 Kangasniemi
55.7 Ähtäri
56.1 Juva

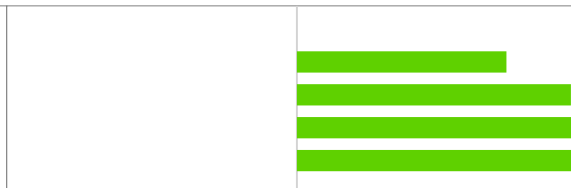
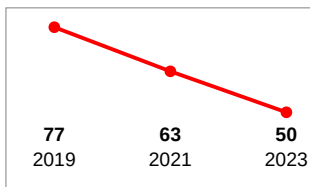
Kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut (-2020)

29.3 Pyhtää
60.3 Mäntyharju
63.1 Kangasniemi
86.4 Ähtäri
86.5 Juva

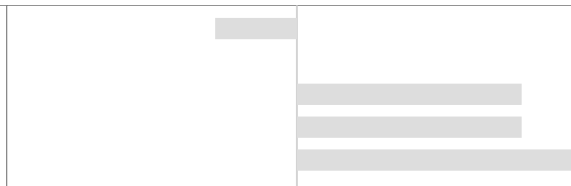
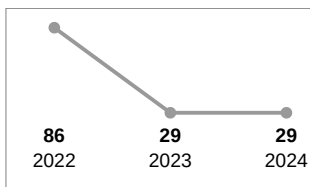
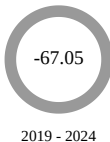
Koulu

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä

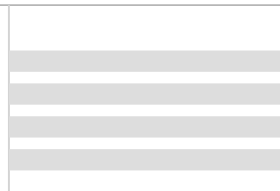
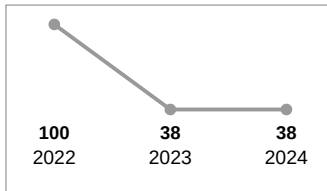
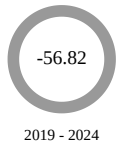
50 Kangasniemi
63 Ähtäri
67 Mäntyharju
68 Pyhtää
68 Juva

Koulupsykologin työpanoksen määrä viikossa jaettuna 100 oppilaalla

9 Pyhtää
29 Kangasniemi
84 Ähtäri
84 Juva
100 Mäntyharju

Koulukuraattorin työpanoksen määrä viikossa jaettuna 100 oppilaalla

38 Kangasniemi

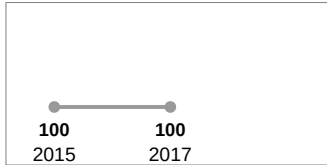
96 Pyhtää

97 Ähtäri

100 Juva

100 Mäntyharju

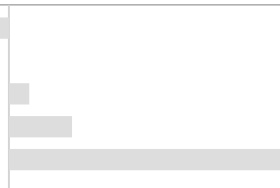
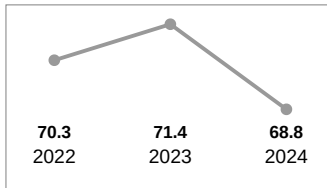
Laaja terveystarkastus sisältää opettajan arvion oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa (TEA)

100 Kangasniemi

100 Juva

100 Mäntyharju

Ala-asteiden saavutettavuus, ala-asteikäiset, enintään 5 km [%]

63.4 Mäntyharju

68.8 Kangasniemi

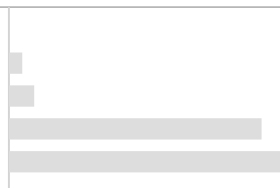
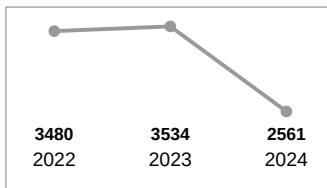
70.8 Juva

75 Ähtäri

97.3 Pyhtää

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiaista

2561 Kangasniemi

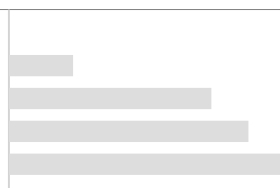
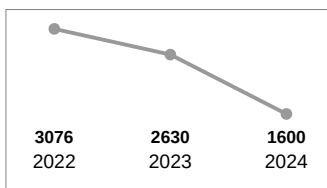
2618 Mäntyharju

2669 Pyhtää

3640 Juva

3800 Ähtäri

Perusterveydenhuollon kouluterveydenhuollon käynnit / 1 000 7 - 18-vuotiaista

1600 Kangasniemi

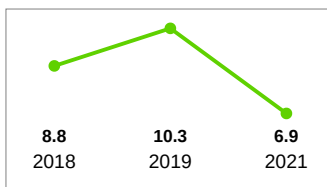
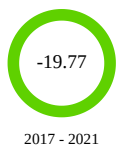
1884 Pyhtää

2496 Mäntyharju

2660 Ähtäri

2884 Juva

Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet 0 - 17-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

5.6 Mäntyharju

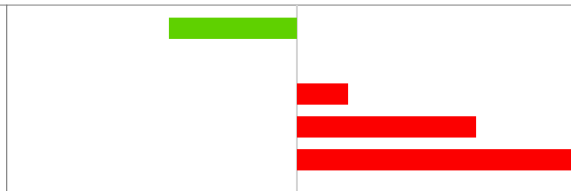
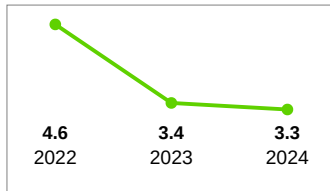
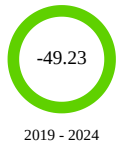
6.4 Juva

6.9 Kangasniemi

8.2 Ähtäri

9.8 Pyhtää

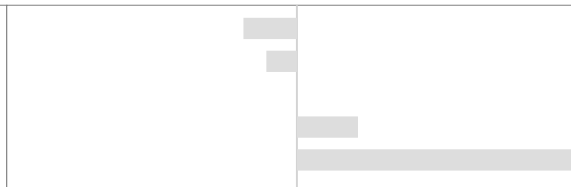
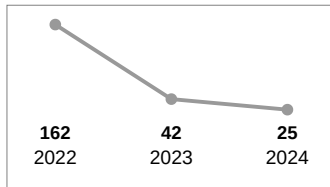
Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0 - 17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

1.8 Ähtäri
3.3 Kangasniemi
 3.9 Pyhtää
 5.4 Juva
 6.7 Mäntyharju

Muut palvelut

Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat vuoden aikana / 1 000 alle 18-vuotiasta, kunnan kustantamat palvelut

18 Pyhtää
 21 Juva
25 Kangasniemi
 33 Mäntyharju
 63 Ähtäri

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - Yhteenveto

Alakouluikäisten yksinäisyyden tunne on hieman lisääntynyt. Vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus on lisääntynyt. Tyytyväisyys elämään on hieman lisääntynyt ja koulukiusaaminen on selvästi vähentynyt.

Yläkoulussa liikkuminen on selvästi vähentynyt ja tyytyväisyys omaan elämään on laskenut. Toisaalta oman terveyden huonoksi tuntevien osuus on myös vähentynyt. Yläkoulussa pitkiä liikuntavälitunteja on lisätty, mutta tämä ei vielä näy tilastossa.

Ahtaasti asuvien lapsiasuntokuntien määrä on hieman noussut. Lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvanut ja rikoksista syylliseksi epäiltyjen 0-14 vuotiaiden määrä on hieman noussut, mutta verrokkikuntiin nähden luku ei ole merkittävän suuri.

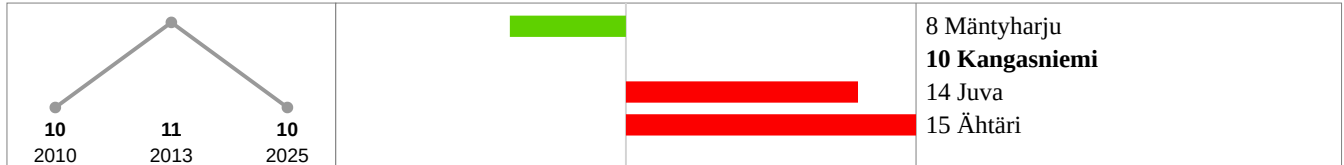
Varhaiskasvatuksesta on tullut maksutonta vuoden 2025 alusta alkaen. Kunnan järjestämään varhaiskasvatukseen osallistuu 89 % varhaiskasvatusikäisistä lapsista (1/2026).

NUORET JA NUORET AIKUISET

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

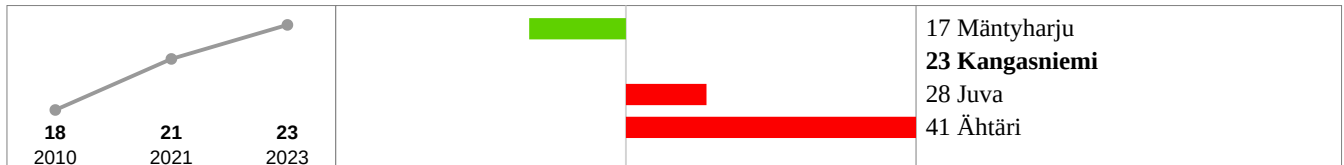
Ei yhtään läheistä ystävää, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

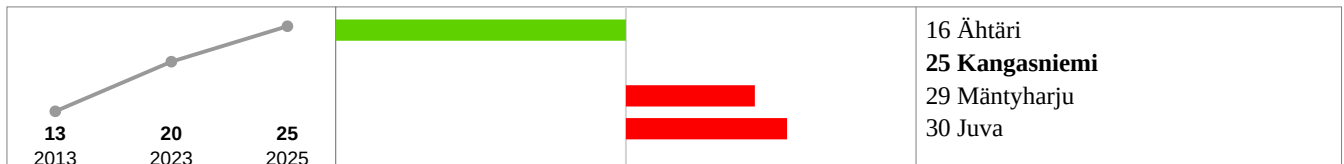
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

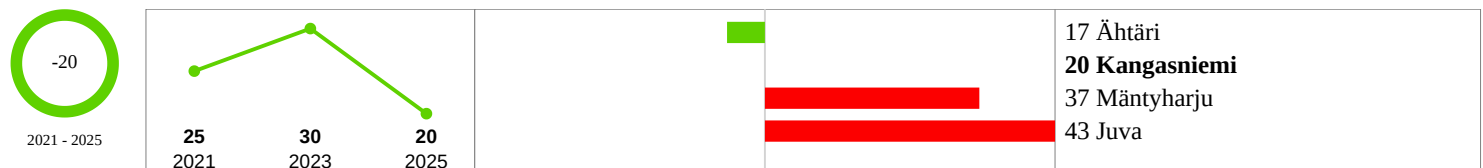
Ylipaino, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (-2023)

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

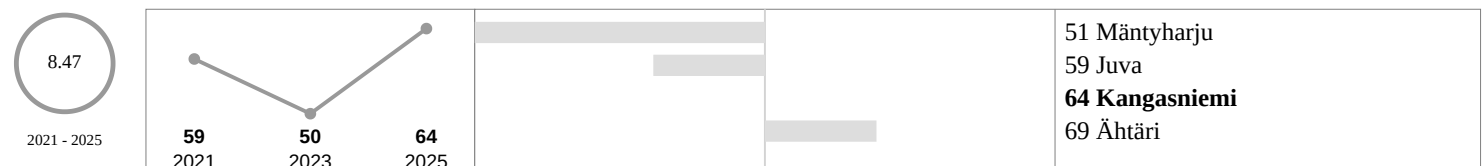

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

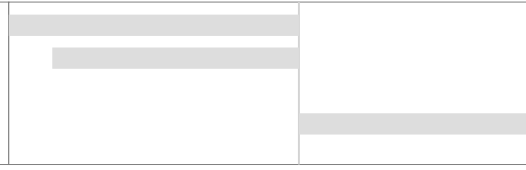
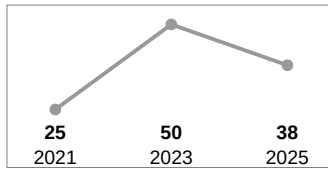

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Pitää opiskelusta, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

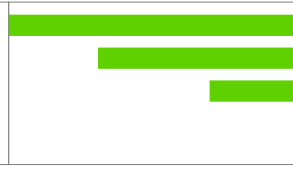
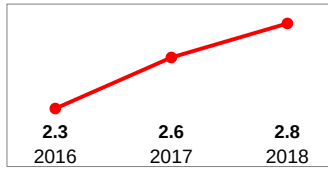
Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

18 Ähtäri
21 Juva
38 Kangasniemi
54 Mäntyharju

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL) (-2022)

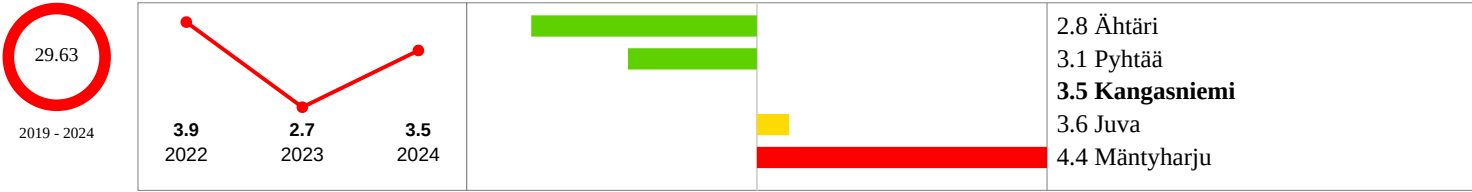

1.5 Mäntyharju
1.9 Ähtäri
2.4 Pyhtää
2.8 Kangasniemi

Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 18 - 24-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

NUORET JA NUORET AIKUISET - Yhteenveto

Nuorten ja nuorten aikuisten kohdalta tietopohja on hatara. Ammattillisessa koulutuksessa olevista nuorista emme saa tilastotietoa, koska kouluterveyskyselyssä ei kysytä kotikuntaa ja siksi ammattillisessa koulutuksessa olevien nuorten vastaukset eivät kohdennu kotikuntaan.

Yksinäisyyden tunne on säilynyt lukiokoulutuksessa olevilla lähes samana, ollen n. 10 %.

Ylipaino on lisääntynyt vuodesta 2021 vuoteen 2023, mutta vuoden 2025 tietoja ei ole saatavilla.

Oman terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi tuntevien määrä on lisääntynyt. Vähän liikkuvien osuus on näissä ikäluokissa hieman laskenut.

Opiskelumotivaatio on selvästi lisääntynyt, ollen vuonna 2025 64%.

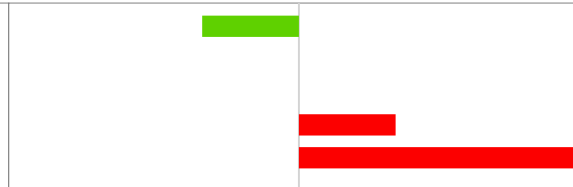
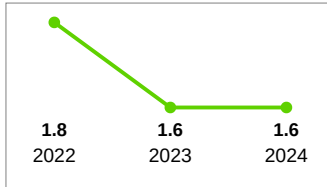
Opiskelijoista 38 % ilmoittaa, ettei syö säännöllisesti koululounasta.

TYÖIKÄISET

Hyvinvointi

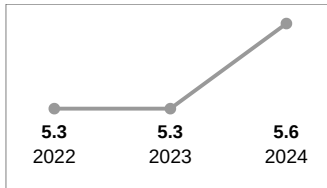
Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

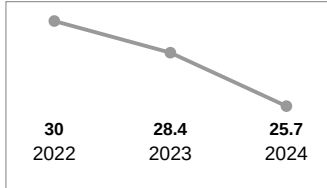
1.4 Pyhtää
1.6 Kangasniemi
 1.6 Mäntyharju
 1.8 Ähtäri
 2.2 Juva

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

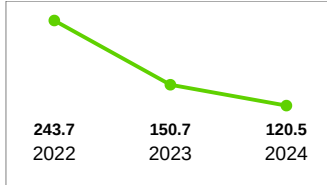
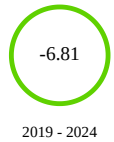
2.5 Pyhtää
 3.5 Juva
 4.7 Mäntyharju
 5.2 Ähtäri
5.6 Kangasniemi

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

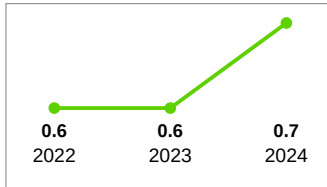
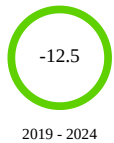
22.7 Pyhtää
25.7 Kangasniemi
 28.3 Juva
 28.7 Ähtäri
 43.7 Mäntyharju

Sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

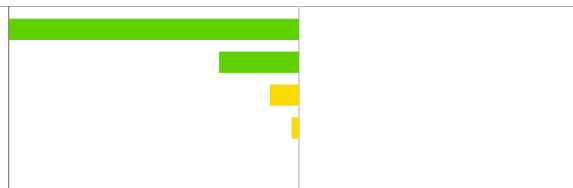
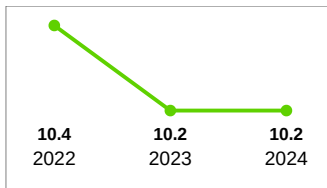
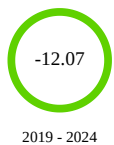
116.4 Mäntyharju
120.5 Kangasniemi
 121.6 Pyhtää
 124.8 Juva
 125.1 Ähtäri

Verenkiertoelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

0.2 Ähtäri
 0.4 Pyhtää
 0.5 Mäntyharju
 0.6 Juva
0.7 Kangasniemi

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

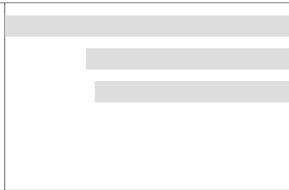
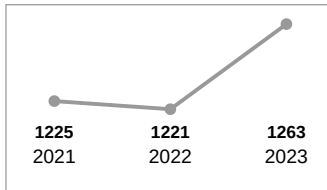

6.2 Pyhtää
 9.1 Juva
 9.8 Mäntyharju
 10.1 Ähtäri
10.2 Kangasniemi

Palvelut

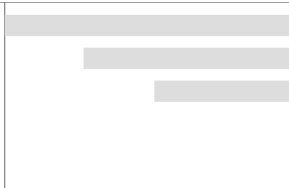
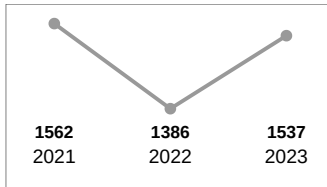
Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

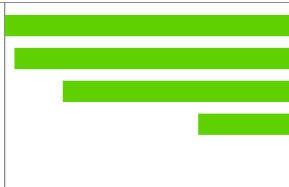
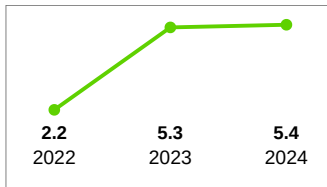
770 Mäntyharju
908 Pyhtää
923 Juva
1263 Kangasniemi
1483 Ähtäri

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

635 Mäntyharju
880 Juva
1100 Pyhtää
1537 Kangasniemi
1650 Ähtäri

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

2.4 Pyhtää
2.5 Juva
3 Mäntyharju
4.4 Ähtäri
5.4 Kangasniemi

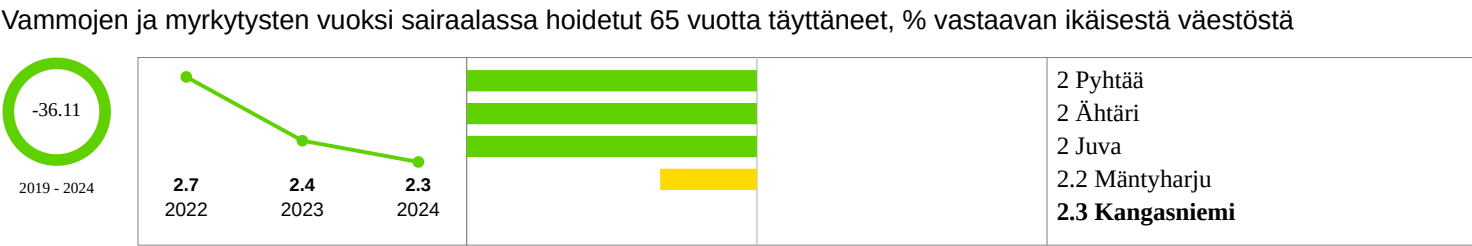
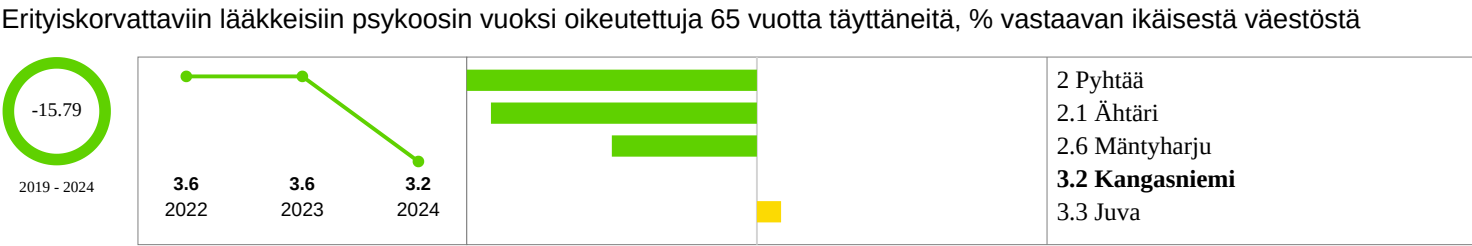
TYÖIKÄISET - Yhteenveto

Tuki- ja liikuntaelin- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkkeellä olevin 16-64 -vuotiaiden määrä on pysynyt ennallaan. Mielenterveys ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi 25-64 vuotiaiden %-osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on noussut, ollen verrokkikuntiin nähden suurin. Sairauspäivärahaa saaneiden määrä on vähentynyt. Työkyvyttömyyseläkettä saavien 25-65-vuotiaiden määrä vastaavan ikäisestä väestöstä on Kangasniemellä 10,2 % ollen verrokkikuntiin nähden suurin. Päihteiden vuoksi vuodeosastolla hoidettavien työikäisten määrä 1000 vastaavan ikäistä kohden on Kangasniemellä 5,4, mikä on myös verrokkikuntiin nähden suurin.

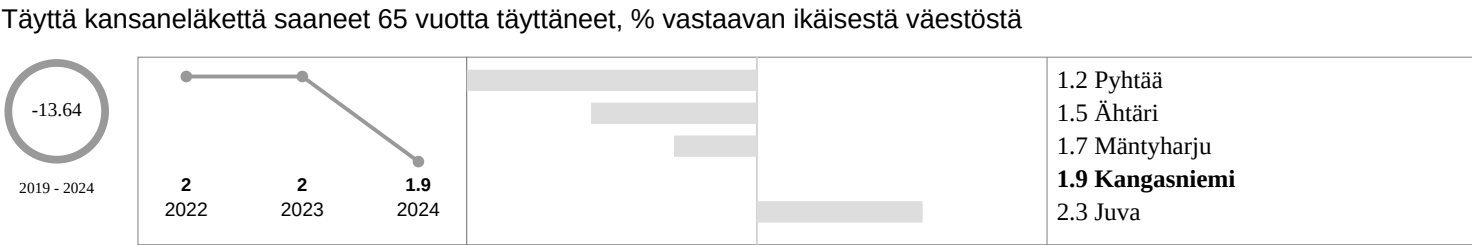
IKÄIHMISET

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

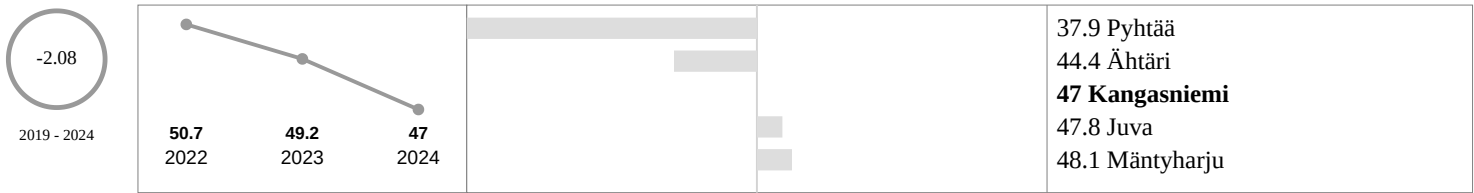
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

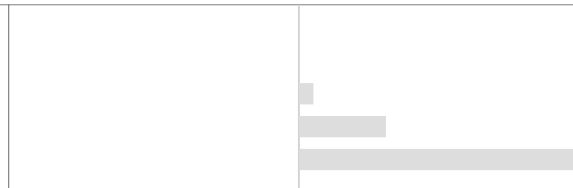
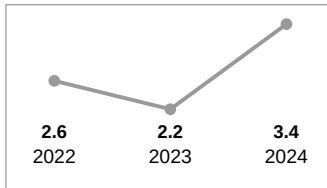
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä

Palvelut

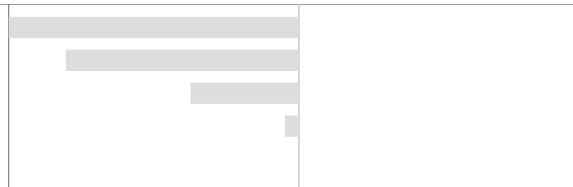
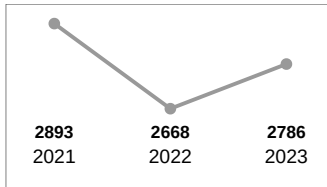
Sosiaali- ja terveydenhuolto

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä

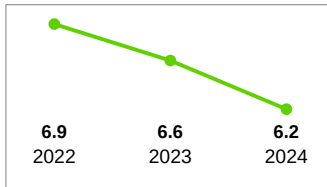
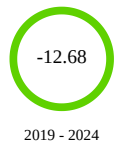
3.4 Kangasniemi
 3.4 Mäntyharju
 3.5 Pyhtää
 4 Juva
 5.4 Ähtäri

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä

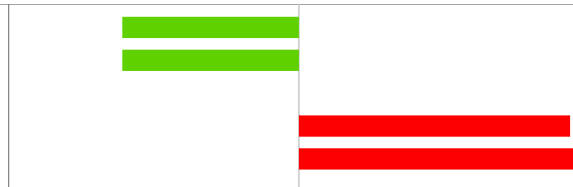
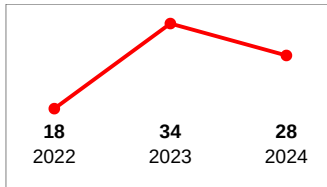
1173 Mäntyharju
 1490 Juva
 2184 Pyhtää
 2708 Ähtäri
2786 Kangasniemi

lääkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä

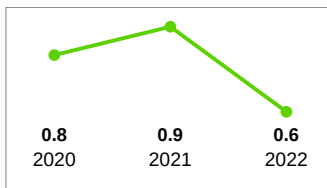
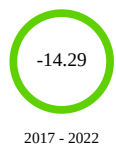
5.8 Pyhtää
6.2 Kangasniemi
 6.7 Ähtäri
 7.2 Juva
 7.7 Mäntyharju

Ikäntyneiden perhehoito, asiakkaita 31.12.

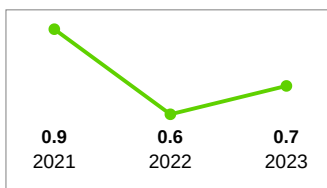
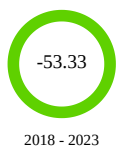
0 Pyhtää
 0 Ähtäri
28 Kangasniemi
 71 Mäntyharju
 74 Juva

lääkäiden laitospalvelussa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksissa olevat 75 vuotta täyttäneet 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä

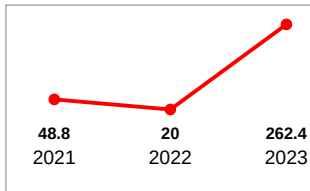
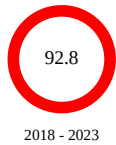
0 Pyhtää
 0 Ähtäri
 0 Juva
 0 Mäntyharju
0.6 Kangasniemi

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

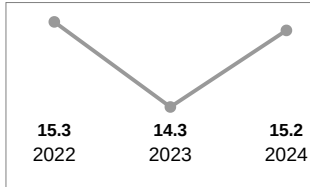
0.6 Ähtäri
0.7 Kangasniemi
 0.7 Juva
 0.7 Mäntyharju
 3.1 Pyhtää

Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 75 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä

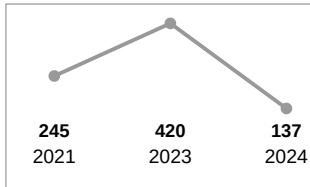
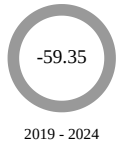
10.1 Mäntyharju
14.4 Juva
39.3 Ähtäri
77.9 Pyhtää
262.4 Kangasniemi

Säännöllisen kotihoidon 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

12.3 Pyhtää
12.6 Ähtäri
15.2 Kangasniemi
17 Mäntyharju
18.1 Juva

Terveyskeskusten pitkäaikaishoito, 75 - 79-vuotiaiden hoitopäivät

34 Pyhtää
62 Mäntyharju
101 Juva
137 Kangasniemi
194 Ähtäri

IKÄIHMISET - Yhteenveto

Lonkkamurtumien määrä 65-vuotta täyttäneillä, % vastaavan ikäisestä väestöstä, on hieman noussut (0,6 % -> 0,8 %). Ollen verrokkikuntiin nähden suurin.

Täyttä kansaneläkettä saaneiden osuus on hieman laskenut.

Kotona asuvien 75-vuotta täyttäneiden %-osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on 93,3 %, ollen verrokkikuntiin nähden toiseksi suurin.

Yksinasuvien 75-vuotta täyttäneiden määrä on hieman laskenut. Omaishoidon tuen saajien määrä on hieman noussut, samoin säännöllisen kotihoidon määrä.

Perusterveydenhuollon käyntien määrä on myös noussut. Psykiatrisen laitoshoidon hoitopäiviä 75-vuotta täyttäneillä ei ollut lainkaan vuonna 2024. Tieto tarkastettu Eloisalta 12.2.2026.

KAIKKI IKÄRYHMÄT

Hyvinvointi

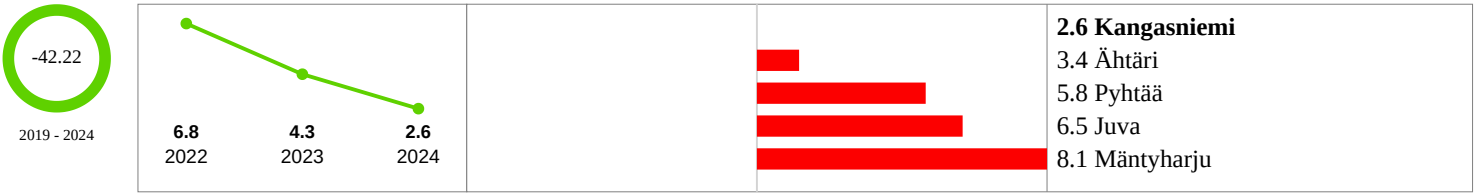
Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

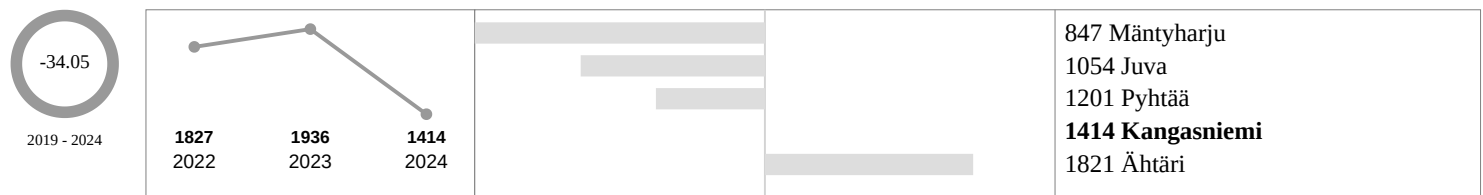
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

2 Hyvinvointisuunnitelman 2021–2025 painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Arjen turvallisuuden edistäminen

Perhetupatoiminta on vakiinnuttanut asemansa ja se toimii säännöllisesti useamman toimijan yhteistyönä.

Koulunuorisotyö on lisääntynyt ja oppilashuollon kanssa tehtävä työ on tiivistynyt. Yksilövalmentaja ja etsivä nuorisotyö tekee yhteistyötä perusnuorisotyön kanssa.

Elintapaohjausta tarjotaan työikäisille Eloisan, työterveyden ja kunnan toimijoiden kautta.

Kunnassa tarjotaan ikäihmisille monipuolisesti matalan kynnyksen ryhmätoimintaa. Liikunnan harrastamista tuetaan edullisilla käyttömaksuilla ja maksuttomilla tilojen käytöllä.

Hyvän elämän edellytykset

Kunnassa on mahdollisuus harrastaa monipuolisesti. Harrastamisen Suomen mallin harrastusryhmät kokoontuvat heti koulupäivän jälkeen. Puulan seutuopisto, Mikkelin musiikkiopisto, 4H sekä monet eri liikuntaseurat tarjoavat harrastamisen mahdollisuuksia.

Kunta tarjoaa nuorille kesätöitä. Työllisyyspalveluiden saatavuus työttömille työnhakijoille on heikentynyt heikentynyt, mutta työnantajapalvelut ovat parantunut vuonna 2025.

4H tarjoaa nuorille myös monipuolista tukea mm. työllistymiseen liittyen, sekä työllistää paikallisia nuoria.

Ehkäisevän päihdetyön ”työrukkanen” aloitti toimintansa syksyllä 2024. Ehkäisevää päihdetyötä kohdennetaan kaikenikäisiin. Tavoitteena on seurata paikallista päihdetilannetta ja uusia, esille nousevia ilmiöitä. Tavoitteena on tiedottaa ilmiöistä ja käydä sekä ylläpitää faktoihin perustuvaa keskustelua. Muita keskeisiä tehtäviä ovat EPT-työn osaamisen vahvistaminen (koulutukset), käytännön toteuttaminen tiiviissä yhteistyössä Eloisan kanssa.

Onnikan käyttö kysynnän mukaan on toimivaa. Yhteiskuljetuksille ei muutaman kokeilun perusteella ole tarvetta.

Osallistavuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Varhaiskasvatus huomioi toiminnassaan lasten kiinnostuksen kohteet. He tekevät myös tiivistä yhteistyötä vanhempien kanssa ja perheitä kohdataan erilaisissa tapahtumissa. Vanhempainillat mahdollistavat myös kiireettömät kohtaamiset.

Alakoulujen oppilaskunnat toimivat oppilaiden äänenä henkilöstön suuntaan. Yhteistyötoimikuntiin kuuluu kouluvastaava ja oppilaiden vanhempia, jotka yhdessä suunnittelevat erilaisia tapahtumia.

Yläkoululla toimii myös oppilaskunta, mikä ottaa kantaa mm. kouluilla tapahtuviin uudistuksiin.

Nuorisovaltuustolla on läsnäolo- ja puheoikeus valtuustossa ja siten heillä on ollut mahdollisuus toimia nuorten äänenä myös siellä. He suunnittelevat tapahtumia nuorisotilalle yhteistyössä nuorisotoimen kanssa. Lisäksi nuorisovaltuuston ja oppilaskuntien edustajia on kutsuttu eri toimikunttiin mm. LAPE- ja HYTE -työryhmiin.

Vanhus- ja vammaisneuvoston rooli ikäihmisten ja vammaisten äänenä toimimisessa on keskeinen.

Kuntalaisille ei järjestetä säännöllisesti avoimia keskustelutilaisuuksia.

3 Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö

Etelä-Savon hyvinvointialueen hyvinvointityö kuntien kanssa on valtuustokaudella 2021–2025 ollut kehittyvää ja rakenteellisesti vahvistuvaa. Yhteistyö on rakentunut hyvinvointikertomustyön, yhteisen tietopohjan sekä poikkihallinnollisten HYTE-rakenteiden varaan.

Hyvinvointialueen käynnistyminen vuoden 2023 alussa on muuttanut vastuunjakoja, mutta samalla lisännyt tarvetta tiiviille yhteistyölle kuntien kanssa. Hyvinvointityössä on painottunut erityisesti ennaltaehkäisevä toiminta, lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen, mielenterveyden ja päihdehaittojen ehkäisy sekä ikääntyneiden toimintakyvyn ja kotona asumisen edistäminen.

Kuntien ja hyvinvointialueen välinen vuoropuhelu, yhteiset verkostot ja tiedonvaihto ovat vahvistuneet kauden aikana. Hyvinvointikertomukset ja vuosittainen hyvinvointiraportointi ovat tukeneet päätöksentekoa ja mahdollistaneet alueellisten ja paikallisten hyvinvointitarpeiden huomioimisen. Yhteistyön kehittämistarpeita on edelleen erityisesti seurannan yhdenmukaistamisessa ja tiedon ajantasaisuudessa.

Kokonaisuutena Etelä-Savon hyvinvointialueen ja kuntien välinen hyvinvointityö perustuu pitkäjänteiselle yhteistyölle hyvinvoinnin edistämiseksi koko alueella.

4 Keskeiset opit edelliseltä valtuustokaudelta

1. Koulunuorisotyö on saatu hyvin käyntiin ja yhteistyö oppilashuollon kanssa on sujuvaa. Tulevaisuudessa on kiinnitettävä edelleen huomiota nuorisotyön resurssien riittävyteen ja toiminnan jatkuvuuteen.
2. Työikäisten elintapaohjauksen vahvistaminen yhteistyössä Eloisan kanssa. Kuntalaisten elintapaohjauksen menetelmiä kehitetään ja siihen käytettäviä resursseja konkretisoidaan. Kehitetään/kannustetaan matalan kynnyksen liikuntaharrastuksiin.
3. Osallisuussuunnitelma toteutetaan kuntatasolla vuoden 2026 aikana.
4. Säännöllisten, avoimien keskustelutilaisuuksien järjestäminen kirjataan hyvinvoinnin vuosikelloon.
5. Toimivien työllisyyspalveluiden turvaaminen on keskeinen osa kokonaishyvinvointia.
6. Lähellä.fi -palvelusta tiedottaminen.
7. Lasten, nuorten ja perheiden elintapaohjauksen kehittäminen. Liikkumisen lisääminen koulupäivän aikana ja matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksien lisääminen. Myös aikuisväestön elintapaohjausta tulee kehittää yhteistyössä Eloisan kanssa.
8. Yläkoululaisten yksinäisyys ja oman terveydentilan kokeminen huonoksi on vähentynyt vaikka yleinen tyytyväisyys omaan elämään on hieman laskenut. Lukioikäisten yksinäisyyden kokemus on suurempaa kuin yläkouluikäisillä, samoin oman terveydentilan kokeminen keskimääräiseksi tai huonoksi on yleisempää kuin yläkouluikäisillä. Ennalta ehkäisevään työhön ja koulunuorisotyön saavutettavuuteen tulee kiinnittää edelleen huomiota.
9. Nuorten elintapaohjauksen merkitys heidän kokonaishyvinvointiinsa. Yläkoulu- ja lukioikäisten vähäinen uni, ahdistuneisuus ja mielen hyvinvoinnin haasteet ovat hieman lisääntyneet viimeisten vuosien aikana, vaikka kokonaaisuudessaan terveydentilansa kohtalaiseksi tai heikoksi tuntevien määrä on laskenut. Koulu tekee hyvinvointityötä opetusohjelmassaan koko ajan, mutta harrastustoiminnoissa kokonaishyvinvointiin tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota.

10. Vammaispalvelulaki (675/2023) on uudistunut. Eloisa ei tee uutta vammaispoliittista asiakirjaa. Kunnan tulee huomioida vammaispalvelulaki omassa asiakirjassaan. Erityistä huomiota tulee kiinnittää fyysisen ympäristön esteettömyyteen sekä palvelujen ja tiedon saavutettavuuteen.
11. Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluista tiedottamiseen on kiinnitettävä huomiota ja sitä on tehostettava. Kunnan nettisivut tulee päivittää koskemaan myös hyvinvointia.
12. Asuinalueiden viihtyisyydestä ja turvallisuudesta huolehtiminen. Kunta huolehtii yhdessä asukkaidensa kanssa esteettömästä ja turvallisesta toiminta- ja elinympäristöstä sekä asukkaiden turvallisesta arjesta. Arjen turvallisuuteen tulee kiinnittää huomiota.
13. Hyvinvointityö osaksi kunnan strategista suunnittelua. Tuloksellinen hyvinvointityö on tiivistä, poikkihallinnollista yhteistyötä.
14. Hyvinvointisuunnitelmaan kirjattavien toimenpiteiden tarkempi vastuuttaminen, jolloin hyvinvointityöstä tulee luonnollinen osa perustyötä kaikissa hallintokunnissa.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2025–2029

5 Strategian painopisteet ja linjaukset

Visio 2029

Rohkeasti uudistuva Kangasniemi tunnetaan toimivista lähipalveluista, vetovoimaisesta luonto- ja asuinympäristöstä, vireistä kylistään sekä aktiivisesta yritysmayönteisestä otteestaan. Vaalimme ja hyödynnämme laajojen vesistöalueiden luonto- ja virkistysarvoja. Kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden hyvinvointi ja lähiyhteisöllisyys ovat meille sydämenasioita. Kangasniemi on turvallinen ja juuri sopivan savolainen kotipaikka.

Kangasniemen kunnan toimintaa ohjaavat arvot

- 1) Avoin ja vuorovaikutteinen
- 2) Inhimillinen ja yhteisöllinen
- 3) Uudistuva ja kestävästi kehittyvä

Kangasniemen kunnan strategiset painopisteet 2026–2029

1) Turvallista arkea ja hyvinvointia rakentamassa: Yhteisöllisyyttä ja toimivia lähipalveluita

- Huolehdimme monialaisella ja ylikunnallisella yhteistyöllä kuntalaisten turvallisesta arjesta, hyvinvoinnin edellytyksistä ja edistämisestä.
- Profiloimme kuntaa liikunnallisen elämäntavan edistäjänä ja edelläkävijänä mahdollistamalla monipuolisia liikunta ja vapaa-ajan toimintoja.
- Vahvistamme kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.
- Varmistamme, että jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus ja rauha kasvuun ja oppimiseen laadukkaassa koulu- ja varhaiskasvatusympäristössä.
- Edistämme vuorovaikutteista, avointa ja tasa-arvoista työyhteisökuultuuria ja huolehdimme tilojen terveellisyydestä ja turvallisuudesta.

2) Toimeentuloa ja yrittäjyyttä elivoimaisessa maaseutukunnassa

- Olemme yritysten vahva ja aktiivinen kumppani. Kehitämme yritysten sijoittumispalveluja ja tuemme paikallisten yritysten sujuvia omistajan- ja sukupolvenvaihdoksia sekä panostamme toimivaan infrastruktuuriin.
- Edistämme paikallisiin tuotteisiin ja palveluihin perustuvaa yritystoimintaa
- Luomme uusia palvelumalleja monipaikkaisuuden, etätyön ja vapaa-ajan asumisen sekä matkailun mahdollistamiseksi. Edistämme matkailutoimijoiden yhteistyötä.
- Vahvistamme kunnan näkyvyyttä tavoitteellisella viestinnällä ja markkinoinnilla.

3) Kestävä kunta ja vetovoimainen luonto ja asuinympäristö

- Teemme investointeja kunnan kiinteistöomaisuuden arvon ylläpitämiseksi kiinteistöstrategian linjausten mukaisesti. Toteutamme maankäyttöpoliittisen ohjelman linjauksia. Tarjoamme houkuttelevia tontteja ja luonnonläheisiä asumisratkaisuja kirkonkylässä ja haja-asutusalueilla, ja tuomme niitä aktiivisesti esille kuntamarkkinoinnissa.
- Harjoitamme ratkaisukeskeistä edunvalvontaa mm. joukko- ja tietoliikenteen saavutettavuuden turvaamiseksi.

- Tavoittelemme hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä. Etsimme ja edistämme uusia energiatuotannon vaihtoehtoja.
- Kehitämme alueen virkistysalueita ja luontoympäristöjä kestäväen matkailun ja asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi luonnon monimuotoisuutta ja luonto-arvoja kunnioittaen.
- Teemme ennakoivaa työtä kestäväen ja tasapainoisen kuntatalouden turvaamiseksi.
- Edistämme keskusta-alueen ja kylien viihtyisyyttä ja vetovoimaa.

6 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Etelä-Savon maakunnallinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma

Etelä-Savon lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Ehkäisevän päihdetyön suositukset Etelä-Savoon

Kotouttamisohjelma, KH 25.11.2024 §248

Kriisisuunnitelmat

Oppilas- ja opiskelijahuollon suunnitelmat

Pelastussuunnitelmat

Turvallisuussuunnitelma

Työterveyshuollon toimintasuunnitelma

Työhyvinvointisuunnitelma ja työturvallisuussuunnitelma

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, KH 19.1.2026 § 10

Valmiussuunnitelmat

7 Hyvinvointisuunnitelma

Kangasniemen kunnan hyvinvointisuunnitelman 2026–2026 on laadittu Etelä-Savon alueellisen hyvinvointisuunnitelman painopisteiden mukaisesti Kangasniemen kuntastrategian periaatteet huomioiden.

Hyvinvointisuunnitelman painopistealueet ovat:

1. Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen ja riippuvuuksien ehkäisy
2. Hyvinvointia tukevat elintavat ja toimintakyvyn edistäminen
3. Turvallisen arjen tukeminen
4. Osallisuuden vahvistaminen

Jokaiselle painopisteelle asetetaan ikäryhmäkohtaiset osatavoitteet siten, että lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet, nuoret ja nuoret aikuiset, työikäiset ja ikäihmiset tulevat huomioiduiksi. Erityisryhmät huomioidaan lääileikkaavasti kaikissa ikäryhmissä ja painopisteissä.

Tavoitteiden osalta hyvinvointisuunnitelmassa pyritään realistiseen saavutettavuuteen siten, että ikäryhmäkohtaisia tavoitteita pystytään saavuttamaan olemassa olevilla resursseilla kunnan omien toimijoiden toteuttamana, yhteistyössä Etelä-Savon hyvinvointialueen, seurakuntien, järjestöjen ja yhdistysten kanssa.

Toiminnan vaikuttavuutta mitataan mm. kouluterveyskyselyllä, nuorten ääni -kyselyllä sekä nuorten aikuisten -kyselyllä.

Ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelma

Kunnan palvelujärjestelmän rakenne

Tavoite	Toimenpide	Toteutus	Mittari
Paikallinen toimielin on nimetty	Ehkäisevän päihdetyön ryhmä nimetään	Työryhmään kuuluu eri alojen toimijoita	Työryhmä kokoontuu säännöllisesti.
Monialainen työryhmä	Kunnassa toimii monialainen työryhmä, joka toteuttaa käytännössä ehkäisevää päihdetyötä.	Työryhmä osittain sama kuin Ehkäisevän päihdetyön ryhmä	Ehkäisevän päihdetyön kertomus.
Kunnallinen ja seudullinen koordinointi	Sivistys- ja hyvinvointitoimi, vastaa paikallisesti ehkäisevän päihdetyön koordinoinnista. Hyvinvointialueella toimii ehkäisevän päihdetyön koordinaattori.	Kunnassa luodaan palvelukartta, avataan käsitteet, taklataan häpeän stigma – yhteistyössä eri asiantuntijoiden kanssa.	Kunnassa kootaan EPT-ryhmä, joka seuraa suunnitelman ja kertomuksen toteutumista. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa.
Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma	Kunnassa on oma ehkäisevän päihdetyön suunnitelma	Ehkäisevän päihdetyön työryhmä tekee suunnitelman ja huolehtii sen ajantasaisuudesta	EPT-suunnitelman päivittäminen vuosittain.
Osaamisen lisääminen	Räätälöidyt koulutukset eri kohderyhmille Järjestetään koulutusta esim. EHYT ry:n tai hyvinvointialueen kautta. Ehkäisevän päihdetyön osaajat -koulutus	Mahdollistetaan koulutukseen osallistuminen (varhaiskasvatus, perusopetus, nuorisotyö, kuraattorit, oppilashuolto), kotihoito, perusterveydenhuollon henkilöstö. Toteutus: kunta ja hyvinvointialue yhdessä.	Koulutusten ja koulutuksiin osallistuneiden määrät

MIELEN JA HYVINVOINNIN JA PÄIHDERIIPPUVUUDEN EHKÄISY / Ikäryhmä 0–6

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Lasten sosiaali-emotionaalisten taitojen vahvistaminen	- tunnekoulutus varhaiskasvatuksen henkilökunnalle	Kouluttautuneiden määrä	• varhaiskasvatus
Päihteiden riskikäytön tunnistaminen ja perheiden ohjaaminen tuen piiriin	- henkilöstön koulutus varhaisten oireiden tunnistamiseen	Kouluttautuneiden määrä	• varhaiskasvatus yhdessä muiden toimialojen kanssa
THL:n digisuositusten tutuksi tekeminen perheille ja vinkit digilaitteiden käytön rajaamisesta	- perheiden tiedottaminen	Tiedotteiden ja tapahtumien määrä	• varhaiskasvatus ja neuvola yhteistyössä seurakunnan ja järjestöjen kanssa

MIELEN JA HYVINVOINNIN JA PÄIHDERIIPPUVUUDEN EHKÄISY / Ikäryhmä 7–12

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Kaverisuhteiden vahvistaminen	- kaveritaitotunnit - kummioppilastoiminta - teemapäivät - KiVa koulu –toiminta	Kaveritaitotuuntien määrä Kummioppilastoiminta Kyllä/Ei Teemapv - määrät Kiva-koulu toiminta - kyllä/ei, missä kouluissa	• perusopetus • nuorisotoimi
Digilaitteiden turvallinen ja järkevä käyttö	- teemavanhempainillat - tiedottaminen ruutuajan vaikutuksesta lapsen kehitykseen	Tiedotteiden ja vanhempainiltojen määrät	• perusopetus • nuorisotoimi
Jokaisella vähintään yksi harrastus	- harrastustoiminnasta tiedottaminen esim. Harrastamisen Suomen malli, 4H, Puulan seutuopisto, Mikkelin musiikkiopisto	Harrastusryhmien määrä ja ryhmiin osallistuneiden määrä	• liikuntatoimi ja nuorisotoimi yhteistyössä perusopetuksen kanssa • Puulan seutuopisto • 4H • Mikkelin musiikkiopisto • järjestöt, seurat

MIELEN JA HYVINVOINNIN JA PÄIHDERIIPPUVUUDEN EHKÄISY / Ikäryhmä 13–17

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Kaverisuhteiden vahvistaminen	- ryhmäyttämisen kehittäminen - vahvistetaan eri toimijoiden yhteistyötä, yhteinen toimintamalli - vakinaistetaan koulunuorisotyön ohjaajan tehtävä - tukioppilastoiminta	Ryhmäyttämistuntien / päivien määrä Kyllä/ei Taphtumien määrä	• perusopetus ja lukiokoulutus • nuorisotoimi
Vähentää päihdekokeiluja, riippuvuuksia ml. digiriippuvuus ja arjen kuormitusta	- asiaa käsitellään eri oppiaineiden oppitunneilla - tiedottaminen monikanavaisesti - tietoiskut ja tilaisuudet - vahvistetaan koulun, vanhempien, nuorisotyön, seurojen, Eloisan ja Ehytin välistä yhteistyötä - jalkautuva nuorisotyö tarvittaessa	Tiedotteiden/tapahtumien määrä Jalkautumisten määrä Yhdessä toteutettujen tapahtumien määrä (Eloisa, Ehyt)	• perusopetus ja lukiokoulutus • liikuntatoimi • nuorisotoimi • ehkäisevä päihdetyö
Jokaisella vähintään yksi harrastus	- matalan kynnyksen harrastusmahdollisuudet	Ryhmien määrä/kerrat Harrastajien määrä	• Harrastamisen Suomen malli • Puulan seutuopisto • Liikkuva Kangasniemi – luonnollisesti – ohjelma/toimijat • järjestöt ja seurat

MIELEN JA HYVINVOINNIN JA PÄIHDERIIPPUVUUDEN EHKÄISY / Ikäryhmä 18–29

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Syrjäytymisen ehkäisy	- kohdennetun nuorisotyön vahvistaminen	PARty- ja PARKki-raportit	• lukiokoulutus • nuorisotoimi • EPT
Päihde- ja riippuvuus-ongelmat tunnistetaan varhain ja niihin tarjotaan tukea	- tieto avusta on monikanavaisesti löydettävissä – ajantasaiset nettisivut ja some - etsivän nuorisotyön ja yksilövalmentajan tehtävät ja toiminta näkyvämmäksi	Kävijämäärät PARty- ja PARKki-raportit	• lukiokoulutus • nuorisotoimi • EPT
Jokaiselle löytyy paikkakunnalta itselle mieluisa harrastus	- harrastamis- ja kulttuuritoiminnan kohdentaminen nuorille aikuisille	Nuorille suunnattujen tapahtumien määrä	• liikuntatoimi • nuorisotoimi • kulttuuritoimi • Puulan seutuopisto • seurat ja järjestöt

MIELEN JA HYVINVOINNIN JA PÄIHDERIIPPUVUUDEN EHKÄISY / Työikäiset

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen ja tukeminen	- tieto kunnan palveluverkostosta on kuntalaisten tiedossa	Nettisivujen kävijämäärä/vuosi	- sivistys- ja hyvinvointitoimi - hyvinvointikoordinaattori - ehkäisevä päihdetyö
Ajantasainen tiedottaminen ja riskitekijöiden tunnistaminen	- ehkäisevän päihdetyön (EPT) sometilin perustaminen - nettisivujen ajantasaisuus - Huoli puheeksi - koulutus ja toiminta esihenkilöille	Kävijämäärät Kyllä/ei Koulutukseen osallistuneiden määrä	- hyvinvointikoordinaattori - ehkäisevä päihdetyö - sivistys- ja hyvinvointitoimi
Ehkäistä päihtäiden riskikäyttöä	Ajantasainen päihdeohjelma a) kunnassa b) yrityksissä	Kyllä/Ei	- hallintojohtaja - esihenkilöt - yritykset

MIELEN JA HYVINVOINNIN JA PÄIHDERIIPPUVUUDEN EHKÄISY / Ikääntyneet

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Kunnan palveluverkosta tiedottaminen	- palveluista tiedottaminen – ajantasainen palveluopas	Palveluopas päivitetään vuosittain kyllä/ei	• järjestöt • kyläyhdistykset • hyvinvointi-koordinaattori • markkinointisihteeri
Varhainen puuttuminen riskikäyttöön	- tiedottaminen alkoholin ja lääkkeiden yhteisvaikutuksista	Tiedottamisen määrä	• ehkäisevä päihdetyö
Madalletaan kynnystä tehdä huoli-ilmoitus	- ohjeet huoli-ilmoituksen tekemiseen kunnan sivuille ja palveluoppaaseen	kyllä / ei	• hyvinvointikoordinaattori • palvelusuunnittelija

MIELEN JA HYVINVOINNIN JA PÄIHDERIIPPUVUUDEN EHKÄISY / Kaikki ikäryhmät

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Oman harrastuksen löytäminen	-tiedottaminen	Tiedottamisen määrä: • kunnan nettisivut • some	• Liikkuva Kangasniemi – Luonnollisesti • kirjasto- ja kulttuuritoimi • Puulan seutuopisto • järjestöt, seurakuntat, kyläyhdistykset • kaikki toimialat
Digilaitteiden haitallisen käytön vähentäminen	- aktiivinen tiedottaminen digilaitteiden käytön vaikutuksista mielen hyvinvointiin	Tiedottamisen määrä: • kunnan nettisivut • some	• Liikkuva Kangasniemi – Luonnollisesti • kirjasto- ja kulttuuritoimi • Puulan seutuopisto • järjestöt, seurakuntat, kyläyhdistykset • kaikki toimialat

HYVINVOINTIA TUKEVIEN ELINTAPOJEN JA TOIMINTAKYVYN EDISTÄMINEN / Ikäryhmä 0–6

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Liikunnan lisääminen perheiden arjessa	- perheliikunnan lisääminen	Toteutuneiden perheliikuntahetkien lkm	varhaiskasvatus yhdessä muiden toimijoiden kanssa
Liikunnan lisääminen varhaiskasvatuksen arjessa	- liikuntahetkien lisääminen arkeen	Liikuntahetkien määrä	varhaiskasvatus
Terveellisen ruoan ja riittävän unen saannin varmistaminen	- elintapaohjausta antavista toimijoista tiedottaminen ja ohjaaminen tuen piiriin	Tiedottamisen määrä	varhaiskasvatus

HYVINVOINTIA TUKEVIEN ELINTAPOJEN JA TOIMINTAKYVYN EDISTÄMINEN / Ikäryhmä 7–12

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Liikunnan lisääminen perheiden arjessa	- välituntipihojen ja – toiminnan kehittäminen - oppituntien toiminnallistaminen ja istumisen tauottaminen - teemapäivät (Kodin ja koulun päivä, koulujen liikuntapäivät)	Kyllä/ei Mittari 1-5 Teemapäivien määrä	- perusopetus - liikuntatoimi - järjestöt ja seurat
Perheiden yhteiset liikuntamahdollisuudet	- perheille suunnatut liikuntakerhot / - harrastusmahdollisuudet iltaisin/viikonloppuisin	Kerhojen lukumäärä	- liikuntatoimi - järjestöt ja seurat - Liikkuva Kangasniemi - Luonnollisesti - ohjelma/toimijat - perusopetus
Terveellisen ruoan ja riittävän unen saannin varmistaminen	- koulussa riittävä aika ruokailulle - ikäryhmäkohtainen elintapaohjaus	Kyllä/ei Oppitunnit/teemapäivien määrä	perusopetus

HYVINVOINTIA TUKEVIEN ELINTAPOJEN JA TOIMINTAKYVYN EDISTÄMINEN / Ikäryhmä 13–17

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Liikunnan lisääminen perheiden arjessa	- pitkät liikuntavälitunnit ja riittävät varusteet ja välineet - matalan kynnyksen liikuntavuoroista tiedottaminen - seurayhteistyön vahvistaminen	Kyllä / ei Tiedottamisen määrä Yhteistyön määrä	• perusopetus ja lukiokoulutus • nuorisotoimi • liikuntatoimi • seurat ja järjestöt
Terveellisen ruoan ja riittävän unen saannin varmistaminen	- tiedottaminen liikkumisen, ravinnon, unen ja sosiaaliset suhteiden vaikutuksesta hyvinvointiin - Omaperhe-palvelusta tiedottaminen	Hyvinvointi-infojen määrä Tiedottamisen määrä	• nuorisotoimi • liikuntatoimi • sivistys- ja hyvinvointitoimi • perusopetus, lukiokoulutus • Eloisa - kouluterveydenhoitajat

HYVINVOINTIA TUKEVIEN ELINTAPOJEN JA TOIMINTAKYVYN EDISTÄMINEN / Ikäryhmä 18–29

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Liikunnan lisääminen arjessa, luontoliikunnan terveysvaikutusten tunnistaminen	- alle 18-vuotiaiden ohjatut liikuntaryhmät ovat maksuttomia - luontoliikunta tapahtumien järjestäminen - matalan kynnyksen harrastevuorot	Kyllä / ei Tapahtumien määrä Ryhmiä määrä	• sivistys- ja hyvinvointilautakunta • nuorisotoimi • liikuntatoimi • Liikkuva Kangasniemi – Luonnollisesti
Mahdollisuus joustavaan elintapaohjaukseen	- monikanavainen tiedottaminen - vahva kohdennetun nuorisotyön näkyväksi tekeminen - elintapaohjausryhmä	Tiedottamisen määrä Tiedottaminen/ Asiakastilastot Nuodo-tilasto Kokoontumisten määrä / osallistujien määrä	• etsivä nuorisotyö • yksilövalmennus • liikuntasihtööri
Syrjäytymisen ehkäisy	- kokoontumistila nuorille aikuisille - Kangasniemi tuo Tupa-hankkeen palvelukarttaan kattavasti omat palvelunsa	Kyllä/ei Kyllä/ei	• sivistys- ja hyvinvointitoimi • nuorisotoimi

HYVINVOINTIA TUKEVIEN ELINTAPOJEN JA TOIMINTAKYVYN EDISTÄMINEN / Työikäiset

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Arkiliikkumisen tukeminen	- matalan kynnyksen liikuntaryhmät yhteistyössä seurojen kanssa	Matalan kynnyksen ryhmien määrä	• liikuntatoimi • hyvinvointikoordi naattori • yhteistyö Eloisan kanssa • Liikkuva Kangasniemi luonnollisesti - ohjelma/toimijat
Mahdollisuus joustavaan elintapaohjaukseen	- mielenkiintoiset luennoitsijat - verkkoluennot - kannustava viestintä	Luentojen määrä / osallistujien määrä Tiedottamisen määrä	• liikuntatoimi • kirjasto • seurat ja järjestöt • Liikkuva Kangasniemi - luonnollisesti

HYVINVOINTIA TUKEVIEN ELINTAPOJEN JA TOIMINTAKYVYN EDISTÄMINEN / Ikääntyneet

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Arkiliikkumisen tukeminen	- mahdollistetaan tilat toiminnalle -harrastetilojen esille tuominen	Ryhmien määrät kunnan liikuntapaikoilla	• liikuntatoimi • hyvinvointikoordi naattori • yhteistyö Eloisan kanssa • Liikkuva Kangasniemi - luonnollisesti
	- kunnan mahdollisuus tukea kyytiä uimahalliin	Uimahalliretkien määrä ja niihin osallistuneiden määrä	• järjestöt • sivistys- ja hyvinvointitoimi
Mahdollisuus joustavaan elintapaohjaukseen	- tiedottamisen lisääminen - luentoja ryhmille	Luentojen määrä Osallistuneiden määrä	• järjestöt • elintapaohjaus

HYVINVOINTIA TUKEVIEN ELINTAPOJEN JA TOIMINTAKYVYN EDISTÄMINEN / Kaikki ikäryhmät

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Arkiliikunnan lisääminen – erityisesti luontoliikunnan lisääminen ja sen terveysvaikutusten tunnistaminen	- luontoliikunnasta ja sen mahdollisuuksista tiedottaminen	Nettisivujen aktiivinen päivittäminen (4 x v) Kyllä/ei	• liikuntatoimi • palvelusuunnitteli ja
	- lähiretkipaikkojen tiedottaminen / opasteet	Kyllä/ei	• tekniset palvelut
Elintapaohjauksen lisääminen kaikille ikäryhmille	- viestitään Eloisan hyvinvointitarjottimesta	Kyllä/ei	• sivistys- ja hyvinvointitoimi
	- hyvinvointiviikot/-teemapäivät	Hyvinvointiviikkojen ja -päivien määrä	• sivistys- ja hyvinvointitoimi
Sisäliikuntapaikkojen saavutettavuuden parantaminen	- tilavarauksen vasteajan lyhentäminen/poistaminen	Kyllä/ei	• liikuntatoimi

TURVALLISEN ARJEN TUKEMINEN / Ikäryhmä 0–6

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Lasten kaveritaitojen vahvistaminen	- Lasten kaveritaitojen vahvistamisen suunnitelma	Kyllä / ei	• varhaiskasvatus yhdessä muiden toimijoiden kanssa
Vanhemmuuden tuki	- Avoin perhekahvila – toiminta kerran viikossa ja turvalliseen arkeen liittyvät vierailijat	Kokoontumisten määrät Vierailijoidenn määrät	• varhaiskasvatus • seurakunta • Eloisa • MLL
Turvallinen kohtaaminen arjessa	- pienryhmätoiminta	Kyllä / ei	• varhaiskasvatus

TURVALLISEN ARJEN TUKEMINEN / Ikäryhmä 7–12

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Turvalliset koulu-, nuoriso- ja harrastustilat	- turvallisemman tilan ohjeet kaikissa toimintaympäristöissä	Kyllä / ei	• perusopetus • nuorisotoimi • järjestöt
Turvallinen kohtaaminen arjessa	- opettajien ja ohjaajien lisäksi nuorisotoimen, MLL:n ym. jalkauttamista koulun arkeen - koulun yhteiset hetket + teemapäivät	Kyllä / ei Teemapäivien määrät	• sivistys- ja hyvinvointitoimi • perusopetus • nuorisotoimi • liikuntatoimi • järjestöt, seurakunnat
Tuetaan perheitä kasvatustehtävässä	- perheiden tiedottaminen monikanavaisesti vanhemmuuden tuesta (esim. Wilma, vanhempainillat vanhempaintapaamiset) - ohjattua toimintaa kesällä	Tiedotteiden määrä Ohjatun toiminnan määrä	• perusopetus • seurakunnat • järjestöt • seurakunnat

TURVALLISEN ARJEN TUKEMINEN / Ikäryhmä 13–17

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Kaikille turvallinen toimintaympäristö	- tunne-, turva- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen osana arkea sekä erilaisissa teemapäivissä ja viikoissa - koulunuorisotyön vakiinnuttaminen matalan kynnyksen kohtaajana	Teemapäivien ja -viikkojen määrä Kyllä/ei	• perusopetus • lukiokoulutus • nuorisotoimi • liikuntatoimi
Turvallisesti somessa ja verkossa	- turvalliseen ja vastuulliseen mediankäyttöön ohjaaminen	Infojen ja ohjaamisen määrä	• perusopetus • lukiokoulutus • nuorisotyö
Tuetaan perheitä kasvatustehtävässä	- perheiden tiedottaminen monikanavaisesti vanhemmuuden tuesta (esim. Wilma, vanhempainillat vanhempaintapaamiset)	Tiedotteiden määrä	• perusopetus • lukiokoulutus • nuorisotyö

TURVALLISEN ARJEN TUKEMINEN / Ikäryhmä 18–29

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Kaikille turvallinen toimintaympäristö	Yhteisöllisten tilaisuuksien järjestäminen	Tapahtumien määrä	- Kulttuuritoimi - Nuorisotoimi - Kirjasto - Liikuntatoimi
Syrjäytymisen ehkäisy	- etsivän nuorisotyön ja yksilövalmentajan palvelujen saavuus /tiedottamisen lisääminen - henkilökohtaiset kohtaamiset asiakkaan luona	Tiedottamisen määrä PARTY- ja PARKKI-raportit	- etsivä nuorisotyö - yksilövalmentaja - yhteistyö Eloisan kanssa
Itsenäisen asumisen mahdollistaminen	- kohtuuhintaisia ensiasuntoja - tukiasuntomahdollisuuksien lisääminen	Kyllä / ei Määrä	- etsivä nuorisotyö - yksilövalmentaja - tekninen toimi - Kangasniemen kunta - Kangasniemen seurakunta

TURVALLISEN ARJEN TUKEMINEN / Työikäiset

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Kodin fyysinen turvallisuus	- Kodin turvallisuus -muistilista - nettisivujen päivitys	Kyllä/ei Kyllä/ei	- sivistys- ja hyvinvointitoimi - hyvinvointikoordinaattori - palvelusuunnittelija
Kodin psyykkinen turvallisuus	- lähisuhdeväkivallan tunnistaminen - nettisivujen päivitys - tiedottamisen vahvistaminen	Kyllä/ei Kyllä/ei	- sivistys- ja hyvinvointitoimi - hyvinvointikoordinaattori - palvelusuunnittelija

TURVALLISEN ARJEN TUKEMINEN / Ikääntyneet

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Turvallinen ympäristö liikkua ja kaatumisten vähentäminen	- kaavatiestön laadukas ylläpito ja kunnossapito - tiivis yhteistyö kunnan ja Elinvoimakeskukseen välillä valtion väylien yllä- ja kunnossapidosta - vilkkuvaloja suojateille	Kyllä / ei Kyllä / ei	• tekniset palvelut
Kotiympäristön asumisturvallisuuden kehittäminen	- turvakierros vanhusten asuntoihin - kodin turvallisuuden tarkastuslista (SPEK) palveluoppaaseen - esteettömyys – kodin muutostyöt, neuvonta	Kunnan vuokratalojen tarkastaminen kyllä / ei Neuvontatehtävä asunnon muutostöissä ja muutostöiden toteuttamisessa	• tekniset palvelut • hyvinvointikoordinaattori • Vanhustyön keskusliitto /ikäystävällinen asuminen
Yksinäisyyden vähentäminen ja tiedottaminen arjen turvallisuudesta	- Monipuoliset avoimet kohtaamispaikat – mahdollistetaan arjen turvallisuuden teemojen käsittely	Kohtaamispaikkojen määrä	• hyvinvointikoordinaattori • vanhus- ja vammaisneuvosto
Kuvallisen henkilökortin saannin mahdollistaminen	- yhteinen hanke – yhteiskuljetus poliisilaitokselle	Hankkeeseen osallistuneiden määrä	• hyvinvointikoordinaattori yhteistyössä vanhus- ja vammaisneuvoston kanssa

TURVALLISEN ARJEN TUKEMINEN / Kaikki ikäryhmät

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Turvallisen tilan periaatteet ja turvallinen ympäristö liikkua	- turvallisemman tilan ohjeet - jokaisessa kokouksen ja tapahtuman alussa todetaan, että toimitaan turvallisemman tilan periaatteiden mukaisesti -liikuntapaikkojen turvallisuus -katuvalaistuksen kunnossapito	Jokaisessa julkisessa tilassa turvallisemman tilan ohjeet kyllä / ei Tapaturmat/ Loukkaantumiset liikuntapaikoilla Toimivat valot (%)	• Kangasniemen kunta • johtoryhmä • sivistys- ja hyvinvointitoimi • tekniset palvelut
Positiivinen ihmisten kohtaaminen arjessa	- epäasialliseen käyttäytymiseen puuttuminen – toimintamallit	Kyllä/ei	Kangasniemen kunta
Arjen turvallisuuden vahvistaminen ja varautuminen osaksi turvallisuutta	Nettisivujen ja palveluoppaan päivittäminen / arjen turvallisuus Varautumisohjeet nettisivuilla ja fyysisinä kappaleina jaossa kuntalaisille	Kyllä / ei Kyllä / ei	Sivistystoimen hallinto Palveluohjaaja Hyvinvointikoordinaattori yhteistyössä eri asiantuntijoiden kanssa
	- katuvalaistuksen ylläpito	Toimivat valot (%)	• tekninen toimi

OSALLISUUDEN VAHVISTAMINEN / Ikäryhmä 0–6

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Lapsen äänen vahvistaminen arjessa	- Lapsen osallisuuden suunnitelma	Kyllä / ei	• varhaiskasvatus
Lapsen varhaiskasvatus-suunnitelman näkyväksi tekeminen	- pedagoginen dokumentointi	Kaikilla varhaiskasvatuksen lapsilla henkilökohtaiset kasvun kansiot	• varhaiskasvatus
Perheiden osallistamisen vahvistaminen	- varhaiskasvatuksen asiakastyytyväisyyskyselyt perheille	Kyllä / ei	• varhaiskasvatus

OSALLISUUDEN VAHVISTAMINEN / Ikäryhmä 7–12

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Lasten osallistamisen vahvistaminen	- oppilaiden mahdollisuus vaikuttaa koulun arkeen - palauteboksit osallistamisen välineenä (koulu/nuorisotoimi)	Palautteiden / aloitteiden määrä	• perusopetus • nuorisotoimi • liikuntatoimi • järjestöt
	- nuorisotyö ja koulunuorisotyö osallistamisen tukena ja osallisuuden mahdollistajana - aktiivinen oppilaskuntatyö	Yhteisesti suunniteltujen tapahtumien määrä Kaikissa kouluyksiköissä toimivat oppilaskunnat	• perusopetus • nuorisotoimi • järjestöt
Vanhempien osallistamisen vahvistaminen	- kaikilla kouluilla toimivat vanhempain- / yhteistyötoimikunnat	Kyllä / ei	• yhteistyötoimikunnat
Sidosryhmien osallistuminen koulun arjen suunnitteluun ja toteutukseen	- yhteistyö nuorisotoimen, järjestöjen ja yritysten kanssa	Yhdessä toteutettujen tapahtumien määrä	• perusopetus, • nuorisotoimi • järjestöt

OSALLISUUDEN VAHVISTAMINEN / Ikäryhmä 13–17

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Nuorten osallistumisen ja osallisuuden vahvistaminen	- nuorten äänen vahvistaminen nuorisovaltuuston kautta - teemapäivät, retket ja tapahtumat	Aloitteiden ja kehitysehdotusten määrä Yhdessä suunniteltujen tapahtumien ja retkien määrä	• nuorisotoimi • tukioppilastoiminta • oppilaskunta • nuorisovaltuusto • sivistys- ja hyvinvointilautakunta • järjestöt, seurakunta, kunta
Eri ikäluokkien yhteistyön lisääminen	- yhteiset tapahtumat	Tapahtumien määrä	• nuorisotoimi
Nuorten ja luottamushenkilöiden yhteistyön lisääminen	- kummivaltuutettu nuorisovaltuustolle - nuorisovaltuuston ja luottamushenkilöiden yhteistyön tiivistäminen	Kyllä / ei Tapaamisten määrä Yhteistyön määrä	• sivistys- ja hyvinvointilautakunta
	- lautakuntapaikka nuorisovaltuustolle	Kyllä/ei	• sivistys- ja hyvinvointitoimi

OSALLISUUDEN VAHVISTAMINEN / Ikäryhmä 18–29

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen tukeminen	- yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinoista tiedottaminen	Tiedottamisen määrä	• sivistys- ja hyvinvointitoimi • nuorisotoimi • hyvinvointikoordinaattori

OSALLISUUDEN VAHVISTAMINEN / Työikäiset

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Osallisuuskanavat näkyväksi	- Osallisuussuunnitelma	Kyllä/ei	• hyvinvointitoimi • sivistys- ja hyvinvointilautakunta

OSALLISUUDEN VAHVISTAMINEN / Ikääntyneet

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Digitaalisten palveluiden saavutettavuus	- Fyysinen neuvontapiste	Kyllä/ei	• hallintopalvelut
Vahvistetaan osallisuutta	Monipalveluauto Onnikan reititys / saavutettavuus	Asiakaspalaute / kysely	Sivistys- ja hyvinvointitoimi Markkinointisihteeri

OSALLISUUDEN VAHVISTAMINEN / Kaikki ikäryhmät

Tavoite	Toimenpiteet	Toimenpiteen mittari	Vastuutaho
Osallisuuskoulutus kaikille ikäryhmille	- osallisuuskoulutus - osallisuusviikko	Kyllä/ei	• varhaiskasvatus • perusopetus • nuorisotoimi • hyvinvointitoimi
Tiedottaminen vaikuttamisen mahdollisuuksista	- osallisuussuunnitelma - osallistava budjetointi	Kyllä/ei	• hyvinvointitoimi • sivistys- ja hyvinvointilautakunta • sivistys- ja hyvinvointijohtaja • tekniset palvelut • kunnanjohtaja
Osallisuuden lisääminen	- kaksi kertaa vuodessa avoimet keskustelutilaisuudet, joihin sitoutetaan viranhaltijat ja luottamushenkilöitä - kulttuuriosallisuuden vahvistaminen - kulttuuritoimen asiakaskysely vuosittain	Kyllä/ei Osallistuneiden määrä Matalan kynnyksen kulttuuritapahtumia kaikille kuntalaisille / määrä	• johtoryhmä • sivistys- ja hyvinvointitoimi • kirjasto- ja kulttuuripalvelut

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

Lape-työryhmä 27.1.2026

Hyvinvointityöryhmä 11.2.2026

Ehkäisevän päihdetyön työryhmä 11.2.2026

Vanhus- ja vammaisneuvosto 12.2.2026 3§

Nuorisovaltuusto 17.2.2026

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Kunnanhallitus

8 Suunnitelman laatijat

Kunnanhallitus päätti kokouksessaan 22.9.2025 § 211 perustaa kuluvalle valtuustokaudelle hyvinvointiryhmän valmistelemaan laajaa hyvinvointikertomusta- ja suunnitelmaa. Ryhmään kutsuttiin

Osmo Polas, sivistys- ja hyvinvointijohtaja (pj)

Sari Tulla, kirjaston johtaja / hyvinvointikoordinaattori

Eeva Bolmberg, varhaiskasvatusjohtaja

Klaus Karjalainen, alakoulujen rehtori

Merja Mälkki, yläkoulun ja lukion rehtori

Markus Brandt, liikuntasihteeri, liikuntatoimen edustaja

Joel Jyrinki, nuorisosihteeri, nuorisotoimen edustaja

Kalle Manninen, kunnan insinööri

Kunnanhallitus nimesi kunnanhallituksen edustajaksi Kerttu Ossin.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan edustajaksi työryhmään nimettiin Petra Laitinen ja varalle Roope Pylvänäinen.

Vanhus- ja vammaisneuvosto nimesi edustajikseen Harri Aallon ja Riitta Kervisen.

Nuorisovaltuuston edustajana työryhmässä on Albert Janhonen.

Eloisaa työryhmässä edustaa hyvinvointikoordinaattori Terho Korhonen

Ryhmä voi kutsua kokouksiinsa asiantuntijoita.

9 Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä

Laaja hyvinvointikertomus- ja suunnitelma 2026–2029 on hyväksytty Kangasniemen kunnavaltuustossa osaksi toiminnan ja talouden strategista suunnittelua xxxxxxxx